

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**ANALÝZA VLIVU DEGLOBALIZACE NA EKONOMICKOU
BEZPEČNOST ČESKÉ REPUBLIKY**

Autor práce: Jan Strouha

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: kombinovaná

Vedoucí práce: doc. Ing. Jaroslav Slepecký, Ph.D., MBA

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2026

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Jan Strouha

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: České Budějovice

Název bakalářské práce: Analýza vlivu deglobalizace na ekonomickou bezpečnost České republiky

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Analysis of the Impact of Deglobalization on the Economic Security of the Czech Republic

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

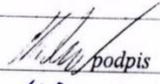
Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, včetně titulů):

doc. Ing. Jaroslav Slepecký, PhD., MBA

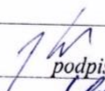
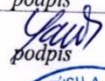
Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): Leden 2025

Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem bakalářské práce je posoudit dopady deglobalizačních trendů na ekonomickou bezpečnost České republiky a na tomto základě navrhnout opatření směřující k posílení odolnosti klíčových průmyslových odvětví vůči vnějším ekonomickým a geopolitickým šokům. Vedlejšími cíli práce jsou identifikace kritických závislostí v dodavatelských řetězcích České republiky a komparace přístupů k zajišťování ekonomické bezpečnosti ve vybraných členských státech Evropské unie.

Student: Jan Strouha	9.3.2026 datum	 podpis
Vedoucí práce: doc. Ing. Jaroslav Slepecký, PhD., MBA	9.3.2026 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	9.3.2026 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	11.3.2026 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	16.3.2026 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním, mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

ABSTRAKT

STROUHA, J. *Analýza vlivu deglobalizace na ekonomickou bezpečnost České republiky: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, z. ú. 2026. 58 s. Vedoucí bakalářské práce: doc. Ing. Jaroslav Slepecký, PhD., MBA.

Klíčová slova: deglobalizace, ekonomická bezpečnost, dodavatelské řetězce, automobilový průmysl, energetická závislost, PESTLE analýza.

Bakalářská práce se zabývá posouzením dopadů současných deglobalizačních trendů a geoeconomické fragmentace na celkovou ekonomickou bezpečnost České republiky. Cílem práce je navrhnout opatření směřující k posílení odolnosti klíčových průmyslových odvětví vůči vnějším šokům. Vysvětluje základní pojmy, jako je globalizace, deglobalizace, ekonomická suverenity a strategické dodavatelské řetězce. Poukazuje na rizika spojená se surovinovou a energetickou závislostí národního hospodářství a na vlivy systému emisních povolenek EU ETS na domácí průmysl. Pomocí PESTLE analýzy a analýzy sekundárních dat vyhodnocuje vnější makroprostředí se zaměřením na strukturální zranitelnost automobilového průmyslu (CZ-NACE 29). Mezinárodní komparaci v rámci zemí Visegrádské čtyřky nastiňuje rozdílné národní doktríny a přístupy k prověřování zahraničních investic. V závěru práce syntetizuje navržená doporučení pro státní i průmyslový aparát.

ABSTRACT

STROUHA, J. *Analysis of the Impact of Deglobalization on the Economic Security of the Czech Republic*: bachelor's thesis. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, z. ú. 2026. 58 p. Thesis Supervisor: doc. Ing. Jaroslav Slepecký, Ph.D., MBA.

Keywords: deglobalization, economic security, supply chains, automotive industry, energy dependence, PESTLE analysis.

The bachelor's thesis deals with the assessment of the impacts of current deglobalization trends and geo-economic fragmentation on the overall economic security of the Czech Republic. The objective of the thesis is to propose measures aimed at strengthening the resilience of key industrial sectors against external shocks. It explains fundamental concepts such as globalization, deglobalization, economic sovereignty, and strategic supply chains. It points out the risks associated with the raw material and energy dependence of the national economy and the impacts of the EU ETS emission allowance system on the domestic industry. Using PESTLE analysis and secondary data analysis, it evaluates the external macro-environment with a focus on the structural vulnerability of the automotive industry (CZ-NACE 29). Through an international comparison within the Visegrad Four countries, it outlines differing national doctrines and approaches to foreign investment screening. In the conclusion of the thesis, it synthesizes the proposed recommendations for the state and industrial apparatus.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Teoretická východiska globalizace a deglobalizace.....	12
2.1 <i>Konceptualizace globalizace a deglobalizace.....</i>	<i>12</i>
2.2 <i>Ekonomická bezpečnost v teorii mezinárodních vztahů.....</i>	<i>15</i>
3 Analýza vnějšího ekonomického prostředí	19
3.1 <i>Vývoj makroekonomických indikátorů v kontextu deglobalizace.....</i>	<i>19</i>
3.2 <i>PESTLE analýza faktorů ovlivňujících ekonomickou bezpečnost.....</i>	<i>21</i>
3.2.1 Politické faktory.....	24
3.2.2 Ekonomické faktory.....	24
3.2.3 Sociální faktory.....	25
3.2.4 Technologické faktory.....	25
3.2.5 Legislativní faktory.....	26
3.2.6 Enviromentální faktory	27
4 Zhodnocení dopadů na strategická odvětví	28
4.1 <i>Automobilový průmysl a změny v dodavatelských řetězcích.....</i>	<i>28</i>
4.2 <i>Energetická bezpečnost a surovinová závislost.....</i>	<i>30</i>
4.2.1 Energetická bezpečnost	30
4.2.2 Surovinová závislost.....	33
4.3 <i>Dopady klimatické politiky a emisních povolenek na průmyslovou základnu České republiky.....</i>	<i>35</i>
4.4 <i>Komparace přístupů k zajišťování ekonomické bezpečnosti ve vybraných členských státech Evropské unie</i>	<i>39</i>
5 Diskuse a návrh opatření pro zvýšení ekonomické odolnosti	44
5.1 <i>Diskuse interpretace výsledků</i>	<i>44</i>
5.2 <i>Návrhy opatření pro zvýšení ekonomické odolnosti.....</i>	<i>47</i>
Závěr.....	49

Seznam použitých zdrojů.....	51
Seznam zkratek.....	58

Úvod

Vývoj světového hospodářství v současnosti prochází zásadní strukturální proměnou, při které je dřívější model hyperglobalizace postupně nahrazován obdobím rostoucí fragmentace. Zatímco v předchozích desetiletích byla globální ekonomika charakterizována snahou o co největší propojování trhů, odstraňování bariér a snižování výrobních nákladů v rámci mezinárodních dodavatelských řetězců, dnešní mezinárodní uspořádání je silně poznamenáno řadou geopolitických a bezpečnostních krizí. V reakci na tyto otřesy se na mezinárodní úrovni stále častěji uplatňují strategie zaměřené na snižování rizik a odklon od pouhé tržní efektivity. Do popředí se dostává snaha o zajištění strategické odolnosti, což se v praxi projevuje využíváním nearshoringu a friendshoringu, kdy jsou kritické výrobní kapacity záměrně přesouvány do geograficky bližších nebo politicky spolehlivějších regionů. Tímto vývojem se výrazně mění pohled na ekonomickou bezpečnost, přičemž ochrana suverénních zájmů a plynulost dodávek začínají mít přednost před maximalizací zisku.

Předložené téma bylo pro zpracování v této práci zvoleno z důvodu jeho vysoké aktuálnosti, která úzce souvisí s makroekonomickou charakteristikou České republiky. V odborné literatuře je tuzemská ekonomika jasně definována jako malá, otevřená a silně proexportně orientovaná, což znamená, že její celková výkonnost a stabilita jsou existenčně závislé na plynulosti mezinárodního obchodu. Dosavadní hluboká integrace do evropských hodnotových řetězců, která se opírá hlavně o poptávku v sousedních státech, se v kontextu postupující deglobalizace začíná projevovat jako zdroj zranitelnosti. Kvůli velké závislosti na konkrétních průmyslových blocích a nutnosti neustálého dovozu klíčových komponentů i surovin je domácí průmysl vystaven vnějším šokům. Zhodnocení dopadů těchto globálních změn na vnitřní stabilitu státu je proto zásadním krokem pro pochopení toho, jakým hrozbám musí český hospodářský model v současnosti čelit.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Celý postup v této práci je nastaven tak, aby propojil teoretické poznatky o globalizaci s reálnými dopady deglobalizace na hospodářství České republiky. Hlavním cílem bakalářské práce je posoudit dopady deglobalizačních trendů na ekonomickou bezpečnost České republiky a na tomto základě navrhnout opatření směřující k posílení odolnosti klíčových průmyslových odvětví vůči vnějším ekonomickým a geopolitickým šokům. Aby bylo možné tohoto hlavního cíle dosáhnout, byly stanoveny dva vedlejší cíle. Prvním vedlejším cílem je vyhledání a pojmenování kritických závislostí v dodavatelských řetězcích České republiky. Druhým vedlejším cílem je porovnání různých přístupů k zajišťování ekonomické bezpečnosti ve vybraných státech Evropské unie, konkrétně v rámci zemí Visegrádské čtyřky. Pro dosažení vytyčených cílů a systematické směřování výzkumu byla stanovena následující hlavní výzkumná otázka: Jaké jsou klíčové determinanty vlivu relokačních strategií nearshoringu a friendshoringu na celkovou hospodářskou odolnost a proexportní výkonnost České republiky v kontextu postupující geoeconomické fragmentace světových trhů? K této výzkumné otázce se vztahuje pracovní hypotéza: Implementace strategií nearshoringu a friendshoringu sice prokazatelně eliminuje strukturální zranitelnosti plynoucí z jednostranné závislosti na geograficky vzdálených a nespolehlivých dodavateli, avšak současně indukuje masivní nárůst jednotkových produkčních nákladů, čímž dle logiky politického trilematu světové ekonomiky utváří fundamentální dilema mezi zajištěním národní ekonomické bezpečnosti a udržením tržní konkurenceschopnosti.

Z hlediska použitých postupů práce kombinuje teoretické metody s praktickou analýzou dat, což zajišťuje objektivitu a ověřitelnost výsledků. Teoretická část práce je založena na studiu a rešerši odborné české i cizojazyčné literatury, s jejíž pomocí jsou vymezeny základní pojmy jako globalizace, deglobalizace a ekonomická bezpečnost státu. Praktická část práce pak využívá metodu analýzy sekundárních dat. Data jsou čerpána z oficiálních zdrojů, jako je Český statistický úřad, Česká národní banka nebo Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. Mezi hlavní sledované ukazatele patří vývoj obchodní bilance, struktura exportu, toky přímých zahraničních investic a celková úroveň energetické a surovinové závislosti státu.

Pro komplexní zhodnocení vnějších vlivů, které na českou ekonomiku působí, je v práci využita metoda PESTLE analýzy. Tento nástroj pomáhá systematicky rozebrat

politické, ekonomické, sociální, technologické, legislativní a ekologické faktory, které ovlivňují bezpečnost státu. Jako hlavní technika sběru dat je použit podrobný rozbor strategických dokumentů, vládních koncepcí a krizové legislativy. V rámci hodnocení dopadů na strategická odvětví se výzkum zaměřuje na automobilový průmysl a energetiku, kde se analyzují logistické výpadky systémů just-in-time a dlouhodobé energetické cíle. Zvláštní pozornost je věnována dopadům klimatické politiky a fungování Evropského systému pro obchodování s emisemi, kde se nákladové šoky a rizika úniku uhlíku hodnotí čistě v podmínkách České republiky. Pro splnění komparativního cíle je použita metoda mezinárodního srovnání, která se zaměřuje na visegrádský prostor. Komparace se věnuje především odlišnostem v doktrínách vládních kabinetů, investiční struktuře v zelené mobilitě a přísnosti legislativy pro prověřování zahraničního kapitálu v zemích V4. Syntéza výsledků práce poskytuje podklad pro formulaci návrhů hospodářské politiky, které mají vést k vyšší stabilitě českého průmyslu

2 Teoretická východiska globalizace a deglobalizace

2.1 Konceptualizace globalizace a deglobalizace

Proces globalizace je v teoretické rovině primárně charakterizován postupným odstraňováním bariér v mezinárodním obchodu a bezprecedentním uvolněním přeshraničních toků finančního kapitálu. Z demografického a ekologického hlediska je tento fenomén doprovázen celosvětovým růstem populace, k němuž se však nevyhnutelně váže prohlubující se znečišťování životního prostředí a rozsáhlá transformace původního životního prostoru, jež se v praxi projevuje zejména degradací přírodních ekosystémů v důsledku hospodářské a průmyslové expanze.

Odborná literatura obvykle dělí důsledky globalizačních procesů na pozitivní a negativní. Mezi přínosy patří zejména nárůst nabídky a kvality spotřebního zboží, jenž je podpořen poklesem cenových hladin, dále pak tvorba nových pracovních příležitostí, celkové zvyšování životní úrovně a usnadnění přístupu k informacím. Na straně druhé jsou ovšem identifikována závažná negativa, ke kterým patří především zvýšená náchylnost globální ekonomiky k systémovým kolapsům, nárůst migračních vln, zhoršování stavu životního prostředí a eskalace globálních bezpečnostních hrozeb, jakými jsou mezinárodní terorismus, extremismus či nárůst občanských konfliktů.¹ V rámci teoretických řešení negativních dopadů globalizace je v odborné literatuře navrhován soubor radikálních opatření. Patří mezi ně přísná regulace nadnárodních společností, omezení spekulativního kapitálu a mezinárodní zdanění kapitálových toků ve prospěch chudších států. Na institucionální úrovni je zvažováno nahrazení organizací typu MMF globálním finančním parlamentem, striktní podřízení hospodářského růstu ekologické udržitelnosti a v krajním případě i revoluční svržení nadvlády světového kapitálu.²

V historickém vývoji mezinárodních trhů je od šedesátých a sedmdesátých let dvacátého století pozorován proces rozsáhlé proměny organizace výroby, který je v odborné literatuře označován jako vertikální dezintegrace. V rámci tohoto hospodářského modelu bylo postupně upuštěno od tradičního přístupu, kdy jediný velký podnik

¹ EHL, M. *Globalizace pro a proti*. Praha, 2001, s. 40–52.

² ZOUBEK, V. *Lidská práva - globalizace - bezpečnost*. Plzeň, 2007, s. 7–28.

zajišťoval celou výrobu konečného produktu samostatně, a namísto toho se společnosti začaly soustředit pouze na své hlavní činnosti, zatímco tvorba jednotlivých součástí byla plynule svěřována rozsáhlé síti dodavatelů po celém světě.³ Tento nový přístup podpořilo postupné odstraňování obchodních překážek, celkové uvolnění pohybu zboží i kapitálu a bouřlivý rozvoj moderních informačních technologií.⁴ Celosvětové hospodářství se tak posunulo do fáze hyperglobalizace, která trvala přibližně od osmdesátých let až do propuknutí finanční krize v roce 2008. Během této historické éry byl starší, více chráněný státní systém nahrazen volným propojením trhů, jehož hlavní výhodou bylo obrovské snížení výrobních nákladů na mezinárodní úrovni. Průmyslová produkce byla masivně přesouvána převážně do rozvojových zemí s levnější pracovní silou, nižšími daněmi a celkově volnějšími právními předpisy. Za účelem dosažení maximální ekonomické výkonnosti byly celosvětově tvořeny hluboké hodnotové řetězce a bylo široce využíváno moderního logistického řízení dodávek přesně na čas (takzvané just-in-time), čímž byly zajišťovány nejen bezprecedentní zisky pro vedoucí nadnárodní korporace, ale také výrazně nižší ceny pro konečné spotřebitele. Výrobní kroky tak byly rozprostřeny doslova po celé planetě a mezinárodní dodavatelské sítě se staly úzce propojeným, avšak prostorově velmi rozptýleným celkem.⁵

Tento vysoce propojený volnotržní systém sice po dlouhou dobu přinášel obrovský hospodářský růst, ale zároveň v něm byly vytvářeny obrovské a mnohdy skryté zranitelnosti, na kterých se staly zúčastněné státy závislými. Zlom ve vývoji je spojován s obdobím velké hospodářské recese v letech 2008 a 2009, kdy se poprvé ve větším měřítku obnažily slabiny přílišné závislosti na mezinárodním obchodu a začalo docházet k prvním projevům stagnace propojování trhů. Následně bylo světové hospodářství zasaženo sérií dalších nečekaných a velmi vážných otřesů, které se vzájemně doplňovaly a vytvářely složitý stav takzvané vícenásobné krize. K nejvýraznějším zasažením patřilo propuknutí celosvětové pandemie nemoci covid-19, kvůli kterému byly plošně uzavírány státní hranice, omezován pohyb pracovníků a celkově byly paralyzovány logistické sítě, což okamžitě vedlo k obrovským zácpám v dodavatelských trasách a k nedostatku

³ HAVLÍN, B., HOLICKÁ Z., BLAŽEK J. *Analýza hodnotového řetězce v oblasti polovodičů*. [online]. 1. vyd. Praha, 2025, s. 7.

⁴ CIHELKOVÁ, E., et al. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. Praha, 2001, s. 31

⁵ DICKEN, P. *Global Shift: Mapping the Changing Contours of the World Economy*. 7. vyd. New York, 2015, s. 138.

důležitých součástí.⁶ Dalším silným zásahem byly stupňující se obchodní a technologické spory mezi Spojenými státy americkými a Čínou, jež vyústily v zavádění nových cel, vývozních omezení a dalších silných ochranných opatření. Na tyto napjaté události poté přímo navázala ruská vojenská invaze na Ukrajinu v roce 2022, kterou byla spuštěna rozsáhlá energetická a surovinová krize. Tímto válečným konfliktem a jeho následky bylo mezinárodnímu společenství jasně prokázáno, jak nebezpečné je spoléhat se v případě klíčových dodávek na jediného nebo nespolehlivého partnera, čímž byla předchozí důvěra v bezpečnost globálních obchodních sítí nevratně narušena.⁷

Jako přímá a komplexní systémová reakce na tyto hromadící se krize je v současných odborných textech popisován nástup nového trendu deglobalizace, jež je teoreticky vymezována jako celkový ústup od volného propojování, vytváření silnějších národních hranic a omezování dříve dominujících celosvětových institucí. Pod vlivem tohoto tlaku je celkové strategické chování států i velkých nadnárodních společností zásadně měněno. Dřívější jednostranné zaměření na co nejlevnější výrobu je plošně opouštěno a novou hlavní prioritou se stává zajištění národní bezpečnosti, posílení hospodářské odolnosti a získání dlouhodobé samostatnosti. V praxi je tento obrat uskutečňován pomocí aplikace nových obchodních a logistických strategií, mezi které patří zejména takzvaný nearshoring, při kterém jsou výrobní kapacity záměrně stahovány zpět do domovských zemí nebo do jejich těsného regionálního sousedství, čímž je zkracována celková délka dodavatelských řetězců a je účinně snižováno riziko jejich přerušování. S tímto modelem je úzce propojován také postup označovaný jako friendshoring, jenž spočívá v přesměrování veškerých důležitých obchodních vazeb výhradně na spřátelené a politicky spolehlivé státy, aby se s naprostou jistotou předešlo zneužívání dodávek jako zbraně ze strany nepřátelských režimů.⁸ Správnou kombinací těchto ochranných kroků je na národní úrovni usilováno o vytvoření takových nezávislých obchodních tras, které dokážou odolat budoucím nepředvídatelným šokům, a je jimi cíleně budována mnohem bezpečnější hospodářská struktura pro zachování státní

⁶ KIM, H.-M., LI, P., LEE, Y. R.. Observations of deglobalization against globalization and impacts on global business. *International Trade, Politics and Development*. [online]. 2020, roč. 4, č. 2, s. 84.

⁷ MONTARULI, Francesco. Global trade, capital flows and deglobalization: a literature review [online]. Wien, 2025, s. 3-7.

⁸ THAKUR-WEIGOLD, B., MIROUDOT, S. Promoting resilience and preparedness in supply chains [online]. Paris, 2024, s. 20–21.

suverenity v roztržitém světě. Celý tento teoretický rámec je naprosto klíčovým východiskem pro pochopení toho, jakým hrozbám musí v současné době čelit otevřená průmyslová ekonomika.

Teoretický koncept politického trilematu světové ekonomiky, jehož autorem je Dani Rodrik, definuje fundamentální neslučitelnost tří klíčových pilířů: hyperglobalizace, demokratické politiky a národní suverenity, jež je institucionálně ukotvena v národním státě. Rodrikův teorém nemožnosti definuje, že se tyto tři vytyčené cíle vzájemně vylučují, a daná společnost může plnohodnotně a současně dosahovat nanejvýš dvou z nich. Při aplikaci této konceptuální logiky je nevyhnutelně docházeno k systémovým kompromisům, kdy například zachování národního státu a souběžné prohlubování ekonomické integrace striktně vyžaduje navlečení takzvané zlaté svěrací kazajky (golden straitjacket), čímž je domácí politický a demokratický prostor zredukován a zcela podřízen požadavkům globálních trhů. Alternativní cestou k dosažení symbiózy hyperglobalizace a demokracie je vytvoření modelu globálního federalismu, což je ovšem absolutně podmíněno ústupem od národní suverenity a radikálním přesunem politického rozhodování na nadnárodní úroveň. Rozhodnutí pro zachování plnohodnotného demokratického vládnutí uvnitř suverénního národního státu naopak z podstaty věci vyžaduje limitaci samotné globalizace a řízené opuštění absolutní ekonomické integrace.⁹

2.2 Ekonomická bezpečnost v teorii mezinárodních vztahů

V teoretickém zkoumání mezinárodních vztahů je na ekonomickou bezpečnost nahlíženo jako na naprosto nezbytnou součást celkové obrany a přežití státu. Historicky byla tato problematika vykládána především z pohledu liberálních směrů, ve kterých byla dávána největší přednost volnému celosvětovému obchodu, propojování trhů a maximální hospodářské účinnosti. V tomto liberálním pojetí se silně věřilo, že čím více jsou státy vzájemně obchodně provázány a čím svobodnější je jejich vnitřní prostředí, tím mírovější a méně ohrožující je i jejich chování navenek. Tento přístup proto v teoretické rovině počítal s tím, že volný trh přirozeně přináší určitou míru nejistoty a zranitelnosti zúčastněných stran, což bylo ochotně přijímáno jako běžná daň za celkový hospodářský blahobyt a odstraňování bariér. Postupem času se však toto uvažování začalo výrazně

⁹ RODRIK, D. *The Globalization Paradox: Democracy and the Future of the World Economy*. New York, 2011, s. 200–207.

přesouvat směrem k realistickým a neorealistickým pohledům. V rámci těchto směrů je mezinárodní prostředí vnímáno jako velmi neuspořádaná a v podstatě anarchická struktura, v níž mezi státy probíhá neustálé mocenské soupeření o vliv a zachování vlastní existence. Místo sledování celkového společného bohatství je kladen důraz na relativní zisky a ztráty, protože jakékoliv neřízené posílení hospodářských či vojenských kapacit jednoho státu v mezinárodním prostředí poměrně oslabuje bezpečnost ostatních.¹⁰ V tomto soutěživém prostředí proto do popředí vystupuje nutnost ochrany vlastní nezávislosti a strategické autonomie, kvůli čemuž je čistá ekonomická výhodnost často vědomě podřizována snaze o bezpečí státu.

Z pohledu zmiňovaných realistických přístupů jsou navíc v současném světě důkladně přehodnocovány dřívější obchodní vazby. Strukturální nerovnováhy, kdy je stát například jednostranně závislý na dovozu důležitých technologií, surovin nebo polotovarů od dominantního zahraničního dodavatele, již nejsou chápány pouze jako běžný výsledek volného trhu, nýbrž jsou vyhodnocovány jako velmi nebezpečné národní zranitelnosti. Pokud některá země nedisponuje vlastními zdroji a musí je ve velkém množství dovážet, vzniká tím obrovský prostor pro takzvaný ekonomický nátlak. Ten je v literatuře vysvětlován jako situace, kdy jsou dodávky strategických surovin nebo přístup na důležité trhy cíleně využívány jako politická zbraň.¹¹ Jedná se o formu skrytého mocenského boje, při kterém je hospodářských nástrojů využíváno k prohloubení závislosti jiného státu s cílem donutit jej ke změně jeho politických kroků nebo k ústupkům. V reakci na tyto hrozby státy přirozeně usilují o dosažení co největší samostatnosti, což vyžaduje postupné omezování jednostranných závislostí na nespolehlivých partnerech. Ochrana a udržení dlouhodobého bezpečí v mezinárodním prostředí tak často vyžaduje opuštění dřívějších nejlevnějších dodavatelů a přesun pozornosti k budování vlastních a spolehlivějších obchodních sítí v bezpečných oblastech, a to i když je tento proces spojen s celkově vyššími finančními náklady.

Tato teoretická přeměna myšlení má mimořádný význam především při zkoumání zranitelnosti malých a silně otevřených ekonomik. V dobách, kdy dochází k narušování

¹⁰ EICHLER, J. Bezpečnostní společenství. In: ZEMAN, P., ed. *Česká bezpečnostní terminologie: Výklad základních pojmů*. Brno, 2002, s. 44–48.

¹¹ ČESKO. MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ. *Bezpečnostní strategie České republiky 2023*. [online]. Praha, 2023, s. 14–20.

složitých celosvětových dodavatelských řetězců vlivem geopolitických sporů či krizí, jsou tyto menší státy vystavovány obrovským rizikům, protože je jejich vnitřní fungování na plynulosti mezinárodního obchodu zcela existenčně závislé. Teorie mezinárodních vztahů proto v tomto roztržitém světě dochází k závěru, že udržení měnové stability, zajištění dostatečného množství surovinových zdrojů a zachování konkurenceschopnosti domácích firem na zahraničních trzích již nepředstavují pouze běžné hospodářské cíle. Tyto prvky jsou naopak chápány jako naprosté podmínky pro samotné přežití státu, pro udržení jeho politické suverenity a pro zajištění sociálního klidu uvnitř společnosti. Pokud by z důvodu nečekaných vnějších šoků došlo k výraznému snížení výkonnosti hospodářství, stát by ztratil schopnost financovat svou obranu, zajišťovat základní potřeby obyvatel a chránit široké vrstvy společnosti před chudobou. Zajištění odolné, silné a stabilní ekonomiky je proto dnes považováno za hlavní oporu, bez níž nelze účinně chránit státní nezávislost a vnitřní stabilitu v současném silně soupeřivém a nejistém mezinárodním uspořádání.¹²

Právě v tomto teoretickém kontextu je nutné podrobně zkoumat pozici České republiky, pro kterou představuje přechod od globální integrace k regionální bezpečnosti zásadní strategickou výzvu. Za jeden ze stěžejních nástrojů státní bezpečnostní politiky je považován národní bezpečnostní systém. Jeho primární funkcí je garance dostatečných kapacit nezbytných pro plnění elementárních povinností v oblasti ochrany a obrany státu. Plná odpovědnost za bezproblémové fungování tohoto aparátu je svěřena do rukou vlády. Samotný bezpečnostní systém je tvořen vysoce komplexní a hierarchicky uspořádanou strukturou, jejíž jednotlivé prvky jsou vzájemně provázány a koordinovány za účelem trvalého udržení vnitřní stability a celkového bezpečí státního celku.¹³

Přesné vymezení a systematické uspořádání bezpečnostních zájmů je v odborné rovině vyhodnocováno jako elementární opora strategického plánování jakéhokoliv suverénního státního aktéra. V prostředí České republiky není na tuto problematiku nahlíženo prizmatem neměnného seznamu priorit, nýbrž je k ní přistupováno jako k vysoce flexibilnímu normativnímu rámci. Tímto moderním pojetím národní bezpečnosti

¹² MAREŠ, M. Ekonomická bezpečnost. In: ZEMAN, P., ed. *Česká bezpečnostní terminologie: Výklad základních pojmů*. Brno, 2002, s.28–31.

¹³ BALABÁN, M., PERNICA, B. *Bezpečnostní systém ČR: problémy a výzvy*. 1. vyd. Praha, 2015, s. 10–11.

jsou prokazatelně reflektovány nejen klasické vojenské hrozby, ale je do něj integrálně začleňováno i mnohem širší spektrum rizik, a to včetně kritických aspektů hospodářské a environmentální povahy.¹⁴

¹⁴ WAISOVÁ, Š. *Bezpečnost: vývoj a proměny konceptu*. 1. vyd. Plzeň, 2005, s. 5–10.

3 Analýza vnějšího ekonomického prostředí

3.1 Vývoj makroekonomických indikátorů v kontextu deglobalizace

V současném období rozsáhlého ústupu od globalizace lze u České republiky velmi zřetelně sledovat hluboké změny v hlavních makroekonomických ukazatelích, což je přímo spojeno s jejím postavením vysoce otevřené ekonomiky. Z dostupných statistických dat vyplývá, že vývoz zboží a služeb dlouhodobě dosahuje úrovně 70–75 % hrubého domácího produktu, přičemž přibližně čtyři pětiny tohoto obrovského objemu směřují převážně na vnitřní trh Evropské unie.¹⁵ Tento dříve vysoce výhodný model, který byl po desetiletí založen na maximálním snižování nákladů a hlubokém zapojení do mezinárodních dodavatelských sítí, se však vlivem nedávných krizí ukázal jako silně zranitelný.

V případě vývoje obchodní bilance je tuzemské hospodářství mimořádně citlivé na jakékoliv narušení plynulosti dodávek ze zahraničí, jelikož velmi podstatná část zdejší výroby závisí na včasném dovozu nezbytných součástí a polotovarů. Během nedávných krizových let se sice podařilo udržet celkové saldo obchodní bilance v kladných hodnotách, a to zejména díky silným přebytkům v obchodu s motorovými vozidly a elektřinou, avšak celkový objem vyvezeného a dovezeného zboží zaznamenal v meziročních srovnáních citelné propady.¹⁶ S ohledem na probíhající hlubší strukturální problémy a znatelné zpomalení růstu u hlavních evropských obchodních partnerů, jako je například sousední Německo, je navíc centrálními bankovními institucemi nově přistupováno ke snižování odhadů budoucího rovnovážného růstu tuzemského vývozu i dovozu. Kvůli rostoucímu riziku přerušení mezinárodního obchodu firmy postupně opouštějí snahu o co nejlevnější výrobu v geograficky vzdálených regionech. Nahrazují ji modelem nearshoringu, který přesouvá klíčovou výrobu blíže k domácím trhům za účelem zajištění vyšší spolehlivosti a celkové bezpečnosti dodavatelských vazeb.¹⁷

¹⁵ KRULIŠ, K., REZKOVÁ, A. *Diverzifikace českého exportu a srovnání s vybranými členskými státy EU* [online]. Praha, 2025, s. 1–4.

¹⁶ KUZMENKO, E., ČECHURA, L. *Decomposition analysis of global value chains: Uncovering vulnerable spots in a selected economy (the example of Czechia)*. Heliyon [online]. 2023, vol. 9, no. 5.

¹⁷ KRULIŠ, K., REZKOVÁ, A. *Diverzifikace českého exportu a srovnání s vybranými členskými státy EU* [online]. Praha, 2025, s. 6–9.

Druhým bedlivě zkoumaným makroekonomickým ukazatelem v tomto prostředí jsou přímé zahraniční investice, jejichž struktura a směřování se napříč roztržštěným světovým hospodářstvím poměrně rychle mění. Z mezinárodních analýz je jasné patrné, že toky kapitálu se v současnosti stále více řídí podle politické a bezpečnostní blízkosti jednotlivých států, čímž je dřívější rozhodování pouze na základě čisté ekonomické výhodnosti silně omezováno. Pro české hospodářství představují tyto probíhající změny naprosto zásadní výzvu, protože jeho předchozí dlouhodobý růst byl výrazně poháněn právě masivním přílivem peněz od zahraničních mateřských společností do nově budovaných továren. Ačkoliv byla díky těmto historickým investicím podpořena domácí zaměstnanost a celkový výkon, v odborných hodnoceních je soustavně upozorňováno na odvrácenou stranu tohoto modelu, kterou je především obrovský každoroční odliv vytvořených zisků zpět do zahraničí a celkově nízká úroveň přidané hodnoty, jež zůstává přímo na domácím území.

V novém prostředí mezinárodního napětí a omezování globalizace navíc vyvstává hrozba, že zahraniční firmy mohou v rámci snižování nákladů začít své investice stahovat zpět do svých domovských zemí nebo je přesměřovávat do jiných bezpečnějších oblastí, což by mělo tvrdý dopad na stabilitu zaměstnanosti. Státní úřady proto kladou větší důraz na obranu tuzemského prostředí před negativními vlivy ze zahraničí. Cílem těchto kroků je zabránit rizikovému kapitálu v pronikání do strategicky důležitých domácích podniků, což se v praxi projevuje zejména zaváděním nových zákonných mechanismů pro přísné prověřování zahraničních investic.¹⁸ Těmito kroky je cíleně zabraňováno tomu, aby do strategicky důležitých domácích podniků a do prvků kritické informační a bezpečnostní infrastruktury skrytě pronikl kapitál ze zemí, které jsou považovány za politicky nestabilní nebo ohrožující samotné státní zřízení.

Třetím klíčovým prvkem makroekonomické stability je energetická a surovinová závislost státu, jež se v době omezování volného mezinárodního obchodu stává jednou z největších hrozeb pro plynulé fungování otevřené ekonomiky. Rozsáhlé narušení trhů spojené s válkou na Ukrajině a následná energetická krize velice jasně ukázaly, jak významné hospodářské i sociální důsledky má dlouhodobé spoléhání se na dovoz důležitých komodit od nespolehlivých partnerů. Aby byla v budoucnu bezpečně chráněna

¹⁸ KISLINGEROVÁ, E. *Několik statisticko-analytických poznámek k charakteru krize 2020–2021*. Politická ekonomie [online]. 2023, roč. 71, č. 2, s. 200–208.

plynulost domácí průmyslové výroby a zamezilo se nečekaným výkyvům cen na trzích, je ve vnitrostátních energetických plánech nově stanovován cíl udržet celkovou dovozní závislost země pod hranicí 65 % do roku 2030 a nejvýše pod 70 % do roku 2040.¹⁹ Tento nezbytný přesun k bezpečnějším, regionálním a spolehlivě prověřeným zdrojům je zároveň silně urychlován celoevropskou snahou o omezování znečištění, což na hospodářství klade obrovské finanční nároky. Podle dostupných modelů si rychlý přechod na čisté zdroje energie a ekologizace celého průmyslu vyžádá zapojení obrovského množství peněz, přičemž v nejnáročnějších plánech jsou celkové náklady odhadovány na téměř čtyři biliony korun.²⁰ Tyto skokové dodatečné výdaje na přestavbu energetických sítí a na zajištění zcela nových nezbytných surovin, mezi které patří například lithium a vzácné kovy potřebné pro výrobu baterií, mohou výrazně prodražit provoz domácích podniků a přímo ohrozit jejich schopnost konkurovat ostatním státům.

Z teoretického i praktického hlediska je z těchto poznatků jednoznačně vyvozováno, že zajištění spolehlivých, i když zpočátku nákladnějších dodávek energií a materiálů, je dnes tou nejzákladnější podmínkou pro ochranu vývozního průmyslu, udržení sociálního smíru a zachování národní bezpečnosti v neustále se měnícím světě.

3.2 PESTLE analýza faktorů ovlivňujících ekonomickou bezpečnost

Základní PEST analýza spočívá v systematickém zkoumání politických, ekonomických, sociálních a technologických vlivů, jež leží zcela mimo kontrolu zkoumaného subjektu. Detailní zhodnocení jejich aktuálního stavu a přesná predikce budoucího vývoje představují naprosto nezbytný předpoklad pro úspěšné strategické plánování.²¹ V odborné literatuře, která se zaměřuje na strategické plánování a řízení rizik, je metoda PESTLE popisována jako jeden z nejvýznamnějších a nejčastěji využívaných nástrojů pro podrobné zkoumání vnějšího makroprostředí určité organizace či celého státu. Její hlavní podstata spočívá v pečlivém odhalování vnějších hrozeb, skrytých rizik, ale i nových příležitostí, které na hodnocený systém nepřetržitě působí zvenčí a které z pozice daného subjektu nelze nijak přímo ovládat. Tento analytický

¹⁹ MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU ČR. *Vnitrostátní plán České republiky v oblasti energetiky a klimatu* [online]. Praha, 2024, s. 25–30.

²⁰ ČESKO. SVAZ PRŮMYSLU A DOPRAVY ČR. *Dopad klimatického cíle pro rok 2040 na Českou republiku a možnosti řešení – studie* [online]. Praha, 2024, s. 7.

²¹ KEŘKOVSKÝ, M., VYKYPĚL, O. *Strategické řízení: Teorie pro praxi*. 2. vyd. Praha, 2006, s. 37.

nástroj neslouží k přímé změně samotného vnějšího okolí, nýbrž k jeho zevrubnému pochopení, čímž je umožněno včas přizpůsobit vnitřní strategie a chování tak, aby se předešlo budoucím škodám. Filtrováním méně podstatných vlivů jsou systematicky vytvářeny spolehlivé podklady pro odhadování budoucího vývoje a pro přijímání ochranných opatření ještě předtím, než případná krize naplno propukne.²²

Současná ustálená podoba makroekonomického rámce PESTLE prošla dlouhým historickým vývojem a v této terminologické formě se využívá teprve v posledních desetiletích. Prvotní koncept této analytické metody poprvé představil v 60. letech 20. století Francis J. Aguilar, který se zaměřoval na oblast strategického skenování tržního okolí. Aguilar tehdy zavedl akronym ETPS, jenž sloužil jako mnemotechnická struktura pro vyhodnocování externích vlivů, konkrétně v rovině ekonomické, technologické, politické a sociální. Od svého zrodu prošel tento teoretický aparát řadou modifikací, které vyústily v moderní koncepci strategického managementu. V závislosti na metodologickém přístupu a pořadí zkoumání jednotlivých dimenzí vnějšího prostředí se v literatuře lze setkat s odlišnými variantami tohoto názvu.²³

Základ celého hodnocení je tvořen politickými faktory, jimiž je posuzována celková stabilita vládního uspořádání, směřování zahraničních vztahů a úroveň prosazované bezpečnostní politiky. V této části je velmi podrobně sledováno zejména to, jakým způsobem jsou státním aparátem uplatňována cla, daně či antimonopolní pravidla a jak jsou celkově regulovány zahraniční obchodní vazby. Na tyto politické kroky velmi úzce navazují ekonomické faktory, kterými je mapován širší hospodářský stav a makroekonomická stabilita sledovaného území. Do této vysoce důležité skupiny jsou řazeny hlavní ekonomické ukazatele, jako je hrubý domácí produkt, vývoj celkové inflace, kolísání měnových kurzů a úroveň úrokových sazeb. Současně je zde hloubkově zkoumáno investiční prostředí, kupní síla a bohatství obyvatelstva, míra otevřenosti trhů i neustále se měnící náklady na zajištění dopravní, telekomunikační či energetické infrastruktury. Třetí pilíř představují sociálně-kulturní faktory, s jejichž pomocí jsou dlouhodobě zachycovány proměny ve společnosti, ke kterým patří stárnutí populace, úroveň dosažené vzdělanosti, rozvrstvení příjmů a celková společenská nálada, kterou je

²² SEDLÁČKOVÁ, H., BUCHTA, K. *Strategická analýza*. Praha, 2006, s. 16–20.

²³ GRASSEOVÁ, M., DUBEC, R., ŘEHÁK, D. *Analýza v rukou manažera: 33 nejpoužívanějších metod strategického řízení*. 1. vyd. Brno, 2010, s. 178–180.

přímo ovlivňován sociální smír a důvěra veřejnosti ve státní instituce. Následují technologické faktory, jimiž se hodnotí úroveň technického pokroku a podpora inovativního prostředí. V této oblasti jsou zkoumány vládní i soukromé výdaje na výzkum a vývoj, rychlost zavádění nových výrobních postupů, postupující zastarávání starší techniky a celkový rozvoj digitálních sítí, přičemž v dnešní době je kladen obrovský důraz také na zajištění kybernetické bezpečnosti a ochranu dat. Předposlední skupinu tvoří legislativní neboli právní faktory, jimiž jsou nastavována závazná pravidla pro chování všech účastníků trhu. Sem přirozeně spadají změny v pracovním právu, ochraně spotřebitele, předpisech bezpečnosti práce či zavádění důležitých mechanismů pro přísné prověřování zahraničního kapitálu. Závěrem je analytický model doplněn o environmentální a ekologické faktory, jejichž prostřednictvím jsou průběžně sledovány dopady změn podnebí a případných přírodních katastrof na chod společnosti. Do tohoto pilíře však patří i stále přísnější legislativní požadavky na ochranu životního prostředí, s nimiž jsou spojeny obrovské finanční náklady na postupnou dekarbonizaci průmyslu, zavádění udržitelného hospodářství a náročný přechod dodavatelských řetězců k čistým zdrojům energie.^{24 25}

Důkladným spojením všech šesti jmenovaných oblastí vzniká přínosný analytický rámec, který je v odborné literatuře vyhodnocován jako mimořádně vhodný postup pro komplexní posuzování národní ekonomické bezpečnosti a celkové odolnosti státu.¹⁶ V obdobích, kdy světový obchod prochází zásadními strukturálními proměnami a kdy se na mezinárodních trzích zhoršují vztahy mezi velmocemi, je díky tomuto postupu spolehlivě umožněno oddělit krátkodobé tržní výkyvy od skutečných a velmi vážných dlouhodobých hrozeb, jakými jsou například nebezpečné surovinové závislosti či postupné technologické zaostávání.

Správné nasazení PESTLE analýzy tak státním úřadům i exportním podnikům poskytuje kvalitní informační zázemí, na jehož pevném základě jsou následně utvářena promyšlená obranná opatření. Tímto způsobem je usnadněna ochrana domácího

²⁴ AKMAN, M. K. *Defence Management and PESTLE Analysis*. Ante Portas – Security Studies [online]. 2020, roč. 8, č. 1(14), s. 97–99.

²⁵ SEDLÁČKOVÁ, H., BUCHTA, K. *Strategická analýza*. Praha, 2006, s. 16–20.

hospodářství před nečekanými vnějšími tlaky a je mnohem lépe zajišťován plynulý chod celé společnosti i ve velmi nestabilním a roztržitém globálním prostředí.²⁶

3.2.1 Politické faktory

V politické rovině je vnější prostředí utvářeno rostoucím mocenským napětím mezi globálními aktéry a celkovým zhoršením mezinárodní bezpečnostní situace, kdy je dlouhé období poválečné spolupráce narušováno asertivním chováním a otevřenými vojenskými konflikty. Pro malou a silně otevřenou ekonomiku představují tyto změny vážné ohrožení, neboť existuje značné riziko, že by dřívější obchodní provázanost mohla být využita k politickému vydírání. Z toho důvodu je na vládní úrovni prosazována naprostá nutnost systematicky snižovat strategické zranitelnosti a cíleně omezovat jednostranné vazby na nespolehlivých autoritářských státech, přičemž pozornost je přesouvána k budování dodavatelských sítí s partnery, se kterými jsou sdíleny stejné demokratické a bezpečnostní hodnoty.

K ochraně vnitřního prostředí před nepřátelským vlivem zvenčí jsou navíc postupně zaváděna přísnější obranná opatření, k nimž patří především mechanismus prověřování rizikových zahraničních investic. Tímto legislativním nástrojem je aktivně bráněno tomu, aby netransparentní kapitál skrytě pronikl do strategických průmyslových odvětví nebo do prvků kritické infrastruktury a narušil tak nezávislost státního rozhodování.

3.2.2 Ekonomické faktory

V rámci ekonomických faktorů se mezinárodní otřesy přímo a velmi značně propisují do makroekonomické reality, která je hluboce poznamenána vysokou závislostí na vývozu a dovozu. Vzhledem ke skutečnosti, že export tvoří zhruba 70–75 % hrubého domácího produktu a z drtivé většiny směřuje na evropské trhy, je hospodářství mimořádně citlivé na zablokování či narušení dodavatelských řetězců.²⁷ Nezbytná přestavba obchodních tras a snaha o přesun výroby do bezpečnějších regionů přinášejí nejen výpadky v dodávkách, ale vedou také k silným inflačním tlakům, neboť dovážené materiály i energie vlivem těchto změn výrazně zdražují. Vedle těchto dovezených

²⁶ ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. *PEST, PESTLE analýza* [online]. Praha, 2023, s. 1–3.

²⁷ ČESKO. MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ. *Bezpečnostní strategie České republiky 2023* [online]. Praha, 2023, s. 11–28.

cenových tlaků je stabilita navíc dlouhodobě podkopávána vážným strukturálním problémem, jímž je masivní každoroční odliv vytvořených zisků z domácích podniků k zahraničním mateřským společnostem.²⁸ Tímto odtokem peněz je českému prostředí odebráno potřebné množství kapitálu na inovace, čímž je zamezováno tvorbě vyšší přidané hodnoty a hospodářství je následně uzamykáno v pozici subdodavatele pro silnější zahraniční hráče. Spojení těchto oslabujících vnitřních podmínek se zpomalujícím růstem hlavních obchodních partnerů tak představuje zásadní překážku pro udržení mezinárodní konkurenceschopnosti státu.

3.2.3 Sociální faktory

V sociální oblasti jsou všechny tyto vnější i hospodářské tlaky vyhodnocovány jako výzva pro udržení celkové společenské odolnosti a sociálního smíru. Zvyšující se životní náklady a zdražování základních potřeb tvrdě dopadají na rozpočty domácností, čímž je ve společnosti prohlubováno riziko chudoby, majetkových nerovností a následné ztráty důvěry v demokratické instituce. K celkovému napětí velkou měrou přispívají nepříznivě demografické trendy, jelikož přirozené stárnutí populace způsobuje vleklý nedostatek pracovníků a omezuje schopnost firem pokrývat výrobní kapacity.

Vlivem složité proměny průmyslu směrem k novým technologiím a čistší výrobě je navíc na běžné zaměstnance vyvíjen obrovský tlak, protože pro záchranu pracovních míst je od nich stále častěji vyžadována velká přizpůsobivost a rozsáhlé přeškolení.²⁹ V situaci, kdy by tuzemské podniky začaly ztrácet své postavení na trhu kvůli drahým vstupům či rozpadu obchodních sítí, hrozí rozsáhlé ohrožení dosavadní vysoké zaměstnanosti, která je přitom základním předpokladem pro dobrý životní standard obyvatelstva. Bez včasné ochrany zranitelných skupin a účinného zvládnutí těchto změn by probíhající otřesy mohli vyvolat vážnou nestabilitu a narušit tak vnitřní bezpečnost celé země.

3.2.4 Technologické faktory

V technologické oblasti je domácí průmyslová výroba silně závislá na dovozu pokročilých součástí ze zahraničí, což pro celou ekonomiku představuje značné

²⁸ KISLINGEROVÁ, E. *Několik statisticko-analytických poznámek k charakteru krize 2020–2021*. Politická ekonomie [online]. 2023, roč. 71, č. 2, s. 220–221.

²⁹ BAROŇ, M., KOLÍNSKÝ O., JUNGWIRTH BŘEZOVSKÁ, R. *Bezpečnost a udržitelnost ČR: Hrozby, výzvy, dilemata* [online]. Praha, 2023, s. 11–41.

bezpečnostní riziko. Základním problémem je především neustálá nutnost nakupovat mikročipy, polovodičové díly a další speciální prvky, bez nichž se dnes při automatizaci výrobních procesů neobejde zejména strojírenský a automobilový průmysl.³⁰ Náhlé narušení dodávek těchto kritických technologií může snadno vést k okamžitému zastavení celých výrobních linek a obrovským ztrátám pro celé hospodářství. Z toho důvodu je v platných státních koncepcích kladen velký důraz na masivní podporu domácího výzkumu, vývoje a rychlého zavádění inovací, aby se efektivně předešlo celkovému technologickému zaostávání za zbytkem vyspělého světa.

Aby bylo nově budované digitální prostředí bezpečné a spolehlivé, musí být současně prováděny nezbytné investice do zajištění kybernetické bezpečnosti a ochrany sítí před útoky či neoprávněnými krádežemi průmyslového tajemství. Pouze pomocí těchto systematických kroků může být udržen krok s globálním vývojem a dlouhodobě ochráněna konkurenceschopnost tuzemských firem na neustále se měnících mezinárodních trzích.

3.2.5 Legislativní faktory

Právní a legislativní prostředí tvoří nezbytný ochranný štít, jehož prostřednictvím je domácí trh bráněn před vnějšími i vnitřními hrozbami. V rámci této oblasti je v posledních letech věnována mimořádná pozornost novým zákonným pravidlům, která umožňují velmi přísné prověřování zahraničních investic směřujících do českého hospodářství. Zavedením tohoto regulačního mechanismu je státním orgánům dána silná pravomoc detailně kontrolovat a případně i zablokovat vstup podezřelého kapitálu.

Hlavním smyslem těchto opatření je spolehlivě ochránit strategicky důležité podniky, energetické sítě a další prvky kritické infrastruktury před ovládnutím ze strany vysoce rizikových geopolitických hráčů. Důsledným uplatňováním této krizové legislativy je pečlivě zajišťováno, aby důležitá rozhodnutí o chodu státu a jeho dodavatelských sítích zůstala plně pod kontrolou a nebyla skrytě zneužita k prosazování cizích mocenských zájmů. Pomocí takto přesně nastavených předpisů je významně

³⁰ HAVLÍN, B., HOLICKÁ Z., BLAŽEK J. *Analýza hodnotového řetězce v oblasti polovodičů* [online]. 1. vyd. Praha, 2025, s. 16–19.

posilována celková nezávislost a obranyschopnost státního aparátu v dobách silného mezinárodního napětí.³¹

3.2.6 Enviromentální faktory

Environmentální faktory jsou v současnosti pevně spojeny se zaváděním rozsáhlých klimatických dohod a s přísným procesem dekarbonizace, čímž je na českou ekonomiku vyvíjen obrovský finanční a strukturální tlak. Podle provedených dopadových odhadů si dosažení stanovených evropských cílů pro roky 2030 a 2040 vyžádá zcela mimořádné investice do přestavby celého průmyslu, jejichž konečná výše se může vyšplhat až ke čtyřem bilionům korun. Tyto obrovské prostředky musí být postupně vynaloženy na plošnou elektrifikaci výrobních linek, přechod na čisté a udržitelné zdroje energie a celkovou ekologizaci všech dodavatelských řetězců. Ačkoliv je plnění těchto závazných nařízení pro mnohé domácí továrny nesmírně nákladné a technologicky náročné, z dlouhodobého hlediska je tímto způsobem cíleně oslabována nebezpečná závislost státu na dovozu ropy, uhlí, plynu a dalších zahraničních surovin.

Promyšleným budováním udržitelných a čistších provozů je hospodářství navíc nesrovnatelně lépe chráněno před prudkými výkyvy cen materiálů a energií na světových trzích. Rychlý odklon od fosilních paliv tedy na jedné straně představuje mimořádně velkou finanční zátěž, ale na straně druhé je posuzován jako naprosto nevyhnutelný krok pro snížení surovinové závislosti a posílení hospodářské suverenity v moderním světě.³²

33

³¹ ČESKO. MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ. *Bezpečnostní strategie České republiky 2023* [online]. Praha, 2023, s. 28–31

³² BAROŇ, M., KOLÍNSKÝ O., JUNGWIRTH BŘEZOVSKÁ R. *Bezpečnost a udržitelnost ČR: Hrozby, výzvy, dilemata* [online]. Praha, 2023, s. 44–47.

³³ ČESKO. SVAZ PRŮMYSLU A DOPRAVY ČR. *Dopad klimatického cíle pro rok 2040 na Českou republiku a možnosti řešení – studie* [online]. Praha, 2024, s. 72–83.

4 Zhodnocení dopadů na strategická odvětví

4.1 Automobilový průmysl a změny v dodavatelských řetězcích

Automobilový průmysl, jenž je v národních i evropských statistikách úředně klasifikován jako oddíl CZ-NACE 29, je dlouhodobě vyhodnocován jako naprostý základ a hlavní pilíř tuzemské ekonomiky, na němž je kriticky závislá celková hospodářská i exportní výkonnost státu. Podle oficiálních měření tvoří odvětví výroby motorových vozidel a jejich dílů více než 10 % celkové domácí produkce a představuje zhruba 28 % objemu celého českého zpracovatelského průmyslu.³⁴ Okolo samotné komplety osobních a nákladních aut je navíc vybudována nesmírně široká a provázaná síť subdodavatelů, díky čemuž je v tomto výrobním sektoru přímo zaměstnáno více než sto osmdesát tisíc pracovníků a celkově je na něj úzce navázáno zhruba půl milionu pracovních míst napříč hospodářstvím.³⁵

Tuzemské automobilky jsou přitom extrémně orientovány na zahraniční trhy, kam je vyvážena drtivá většina jejich vyprodukovaného zboží, a historicky je u nich sledována obrovská závislost především na německé poptávce a na jednotném evropském trhu. Navzdory nedávným rozsáhlým hospodářským krizím, narušeným dodávkám a vysokým cenám energií byla v tomto strategickém odvětví v roce 2024 zaznamenána historicky rekordní úroveň výroby, během níž z výrobních linek sjelo více než 1,45 milionu osobních vozidel.³⁶ Tento mimořádný výsledek sice jasně prokazuje velkou odolnost domácích podniků, nicméně z průmyslových analýz jednoznačně vyplývá, že dlouhodobé zachování této výkonnosti je tváří v tvář postupujícímu omezování volného obchodu a přechodu k čisté mobilitě zatíženo obrovskými systémovými hrozbami.

V souvislosti s narůstajícím geopolitickým napětím a narušováním zavedených mezinárodních pořádků je právě dodavatelský řetězec automobilového průmyslu vystavován nebývalým vnějším otřesům, kterými jsou prudce odhalovány jeho největší slabiny. Desítky let budovaný a zdokonalovaný model maximální tržní efektivity, který se v logistice opíral o dodávky součástek přesně na čas (zavedený systém just-in-time)

³⁴ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Klíčová součást české ekonomiky*. Statistika & My [online]. 2025.

³⁵ SDRUŽENÍ AUTOMOBILOVÉHO PRŮMYSLU. *Analýza dopadu transformace na Automobilový průmysl v České republice: Desk Research* [online]. Praha, 2023, s. 5–8.

³⁶ SDRUŽENÍ AUTOMOBILOVÉHO PRŮMYSLU. *2024: Rok rekordní výroby osobních automobilů* [online]. Praha, 2025, s. 1.

bez nutnosti tvorby a udržování drahých skladových zásob, se ukázal v době světových krizí jako nesmírně zranitelný.

Zcela nejviditelnějším projevem tohoto narušení se stal akutní globální nedostatek polovodičů a mikročipů, který velmi tvrdě zasáhl technologickou nezávislost tuzemských výrobních závodů. V důsledku chybějících asijských dodávek musela být opakovaně omezována či zcela zastavována výroba nosných modelů a tisíce nedokončených vozů byly z bezpečnostních a prostorových důvodů odstavovány na provizorních parkovacích plochách po celé zemi.³⁷ Tato mimořádná čipová krize naplno obnažila skutečnost, že spoléhání se na soustředěnou výrobu strategických součástek ve vzdálených teritoriích dokáže bezprostředně paralyzovat klíčový průmysl celého státu. K těmto výpadkům vyspělých komponentů se záhy přidalo také skokové zdražování a omezování dostupnosti základních hutních materiálů, vzácných kovů a energií, což bylo způsobeno válečnými konflikty a následnou inflační vlnou. Pod vahou těchto hromadících se šoků jsou tak dnešní automobilové řetězce nuceny procházet velmi složitou provozní přestavbou, při níž musí být dřívější zaměření na co nejnižší nákladovou cenu nutně nahrazována snahou o ochranu plynulosti a bezpečnosti dodávek.

Jako hlavní strategická obrana proti popsaným zranitelnostem je v automobilovém odvětví stále častěji a důrazněji prosazována politika zkracování dlouhých obchodních tras a přesunu výroby nejdůležitějších dílů zpět do domácího prostředí nebo do politicky spolehlivých zemí (nearshoring a friendshoring). Hlavním účelem tohoto lokalizačního úsilí je minimalizace rizik z případného vydírání ze strany nespolehlivých států a vybudování bezpečné evropské základny například pro nezávislou produkci baterií a zpracování lithia pro rychle nastupující elektromobily.³⁸

Tento proces regionálního stahování výrobních kapacit do Evropy je však logicky a nevyhnutelně provázen obrovským nárůstem jednotkových produkčních nákladů, neboť zajištění práce i energií je zde znatelně dražší než v dříve využívaných mimoevropských lokalitách. Tímto vývojem je před národní hospodářství kladeno mimořádně složité strukturální dilema, protože na jedné straně je sice úspěšně budována žádoucí materiálová i dodavatelská bezpečnost, ale na straně druhé je těmito velmi drahými vstupy kriticky

³⁷ ROVENSKÝ, Jan. Čipová krize: *Příležitost i varování* [online]. Praha, 2022, s. 1–5.

³⁸ MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU ČR. *Vnitrostátní plán České republiky v oblasti energetiky a klimatu* [online]. Praha, 2024, s. 82–103.

ohrožována tržní pozice domácích značek. Pokud by totiž český a potažmo evropský automobilový průmysl z důvodu předražené lokalizace výroby a masivních nákladů na ekologizaci ztratil svou dřívější schopnost prodávat auta za přijatelné ceny, mohla by být jeho celková mezinárodní konkurenceschopnost nevratně zničena tlakem silně dotovaných asijských dovozů.

4.2 Energetická bezpečnost a surovinová závislost

Směřování české surovinové a energetické politiky bylo historicky formováno dvěma stěžejními událostmi. Prvním zásadním milníkem se stala transformace politického a hospodářského systému v devadesátých letech dvacátého století. Tento proces inicioval rozsáhlou decentralizaci do té doby monopolního státního energetického aparátu a vedl k rozdělení trhu mezi větší množství menších subjektů. Následným druhým zlomovým okamžikem, kterým byla zásadně redefinována celková surovinová strategie České republiky, se stal její samotný vstup do Evropské unie.³⁹

4.2.1 Energetická bezpečnost

V pojetí Martina Laryše se energetická bezpečnost neomezuje na pouhé dosažení úplné surovinové soběstačnosti, ale představuje spíše schopnost státu účinně tlumit rizika spojená se závislostí na vnějších zdrojích a zajistit si nepřerušovaný přísun potřebného množství energie. Nedílnou součástí tohoto konceptu je také udržení cenových hladin na takové úrovni, která spotřebitelským státům umožňuje bezproblémový hospodářský růst a producentům naopak zaručuje dostatečné zisky pro další rozvoj těžebních kapacit. Běžné ekonomické definice jsou však podle autora v moderním světě příliš zjednodušené, protože opomíjejí složitou geopolitickou realitu a zcela přehlíží odlišné motivace producentů, spotřebitelských a tranzitních zemí. Skutečně komplexní model proto musí nutně propojovat tržní pravidla s politickými a strategickými ohledy, přičemž hlavním nástrojem pro prevenci krizí je především důsledná diverzifikace dodavatelů i přepravních tras.⁴⁰

³⁹ ČERNOCH, F. The History of the Czech Energy Sector. In: VLČEK, T., et al. *The Energy Sector and Energy Policy of the Czech Republic*. 1. vyd. Brno, 2013, s. 39.

⁴⁰ LARYŠ, M. Model energetické bezpečnosti v 21. století. In: SMOLÍK, J., ŠMÍD, T., eds. *Vybrané bezpečnostní hrozby a rizika 21. století*. Brno, 2010, s. 71–76.

V současné éře postupující deglobalizace a narušování tradičních mezinárodních dodavatelských struktur je energetická bezpečnost naprosto existenční pilíř, na němž je bezprostředně budována celková hospodářská odolnost a zajišťována politická suverenita národního státu. Bez spolehlivého, bezpečného a cenově dostupného přístupu k energetickým zdrojům totiž nelze v moderním roztržitém světě garantovat zachování mezinárodní konkurenceschopnosti, plynulého chodu průmyslu ani vnitřní sociální stability.

Ve strategických vládních koncepcích je proto kladen absolutní důraz na nutnost urychleného omezování jednostranných závislostí na nespolehlivých či autoritářských režimech, u nichž reálně hrozí zneužití dodávek strategických surovin jako zbraně k politickému či ekonomickému nátlaku. Pro vysoce otevřenou českou ekonomiku, u níž bylo historicky využíváno silné navázání na východní energetické trasy, to znamená naprostou nezbytnost hluboké strukturální transformace a budování nových spolehlivých partnerství, jež jsou striktně ukotvena ve sdílených demokratických a bezpečnostních hodnotách.⁴¹

Při detailním zkoumání konkrétních surovinových zranitelností je zřejmé, že za největší bezpečnostní hrozbu byla dlouhodobě považována téměř absolutní dovozní závislost na importu ropy a zemního plynu. Zatímco ještě v roce 2021 bylo zhruba 97 % tuzemské spotřeby zemního plynu importováno z Ruské federace, pod vlivem vypuknutí válečného konfliktu a rozpadu trhů muselo být toto napojení radikálně přerušeno a bleskově nahrazeno dodávkami zkapalněného plynu z globálních trhů a importem z Norska. Obdobně je v oblasti zajištění dodávek ropy aktivně připravováno kapacitní rozšíření ropovodu TAL prostřednictvím projektu TAL+, čímž má být definitivně a nevratně ukončena závislost na geopoliticky rizikovém ropovodu Družba.⁴² Z hlediska plnění národních bezpečnostních cílů je navíc legislativně vyžadováno udržování nouzových zásob ropy a ropných produktů na úrovni pokrývající minimálně devadesát dnů čistého dovozu, přičemž je strategicky zvažováno výhledové navýšení tohoto limitu až na sto vybraných dnů.

⁴¹ BAROŇ, M., KOLÍNSKÝ O., JUNGWIRTH BŘEZOVSKÁ, R. *Bezpečnost a udržitelnost ČR: Hrozby, výzvy, dilemata* [online]. Praha, 2023, s. 30–33.

⁴² MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU ČR. *Vnitrostátní plán České republiky v oblasti energetiky a klimatu* [online]. Praha, 2024, s. 131–326.

Souběžně je obrovská pozornost věnována ochraně posilované jaderné energetiky, u níž je z bezpečnostních důvodů striktně nařízeno udržování zásob čerstvého paliva pro provoz reaktorů v délce minimálně třiceti šesti měsíců, případně osmnácti měsíců, pakliže jsou prokazatelně zajištěny smluvní garance dodávek od alternativních západních dodavatelů. Právě tento urychlený odklon od historického odebírání jaderných palivových souborů od východních producentů a uzavírání kontraktů s novými mezinárodními partnery je vyhodnocováno jako kritický prvek pro dlouhodobou ochranu suverenity národního jaderného programu.⁴³

V rovině vlastní výroby elektrické energie je tuzemské hospodářství vystavováno bezprecedentnímu útlumu uhelné energetiky, jejíž definitivní konec je v závazných vládních scénářích očekáván nejpozději do roku 2033, popřípadě 2040, čímž je generován enormní tlak na okamžitou výstavbu masivních náhradních zdrojů. V rámci aktualizovaných vnitrostátních plánů je pro překlenutí tohoto deficitu počítáno s mimořádným rozvojem obnovitelných zdrojů, u nichž je do roku 2030 požadováno dosažení celkového instalovaného výkonu 8 gigawattů v případě fotovoltaických elektráren a přes 1,2 gigawattu u elektráren větrných. Současně má být nezbytná stabilita sítě postupně zaručena výrazným navyšováním podílu jaderné energie, jenž by měl ve výrobě elektřiny podle oficiálních predikcí vzrůst na úroveň dosahující až 68 % do roku 2040. Z dlouhodobého strategického hlediska představuje jaderná energetika klíčový zdroj. Tento status je odůvodňován především skutečností, že aktuálně dostupné zásoby štěpných materiálů disponují potenciálem k pokrytí energetické spotřeby na několik tisíciletí. Zásadním argumentem pro její další rozvoj je rovněž její bezemisní charakter, neboť při samotné výrobě elektrické energie nedochází k produkci oxidu uhličitého.⁴⁴

V platných strategických dokumentech je k tomu striktně zakotven zastřešující cíl udržet celkovou energetickou dovozní závislost státu, do níž je pro přesnost započítáváno i nakupované jaderné palivo, na úrovni nepřesahující 65 % v roce 2030 a následně nanejvýše 70 % do roku 2040. K faktickému dosažení těchto stanovených dekarbonizačních a bezpečnostních parametrů je však nezbytné vynaložit významné finanční prostředky, jejichž celková výše je v průmyslových dopadových analýzách

⁴³ ČESKO. MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Státní energetická koncepce České republiky* [online]. Praha, 2015, s. 53–56.

⁴⁴ BARAN, V. *Jaderná energetika a další problémy moderní civilizace*. Praha, 2002, s. 13.

odhadována u vysokého investičního scénáře na 3,8 bilionu korun. Touto zásadní kapitálovou zátěží, jež je neoddělitelně spjata s celkovou ekologizací dodavatelských řetězců a hlubokou přestavbou infrastruktury, je tak před státní aparát stavěno zcela zásadní strukturální dilema, jak účinně naplnit vytyčené klimaticko-bezpečnostní cíle a současně trvale nezničit cenovou konkurenceschopnost domácí průmyslové základny v prostředí dravého mezinárodního trhu.^{45 46}

4.2.2 Surovinová závislost

Vedle zajištění energetických dodávek je pro malou a silně otevřenou ekonomiku naprosto klíčovým předpokladem pro udržení státní suverenity a celkové hospodářské odolnosti také dostatečné zabezpečení neenergetických nerostných surovin. V období rozdělování dříve propojených světových trhů se naplno projevuje mimořádná strukturální slabina tuzemského průmyslu, jež spočívá v téměř 100% závislosti na dovozu veškerých rud, čistých kovů i širokého spektra specializovaných nekovových materiálů ze zahraničí. Dlouhodobě budovaný obchodní model, ve kterém se spoléhalo na plynulý a cenově maximálně výhodný import z geograficky vzdálených regionů, se v současném napjatém bezpečnostním prostředí ukazuje jako vysoce rizikový. Případné narušení spolehlivosti těchto nadnárodních tras dokáže velmi rychle ochromit činnost rozsáhlého zpracovatelského sektoru, a z toho důvodu je v rámci hospodářských koncepcí vyžadováno urychlené budování nových obranných mechanismů, zmírňování kritických dovozních závislostí a aktivní navazování pevných obchodních partnerství s politicky stabilními a spolehlivými státy.

Nejvyšší míra rizika je v současné době spojována se zajištěním kritických a strategických surovin, po kterých vlivem probíhající digitalizace a plošného přechodu na čistou mobilitu celosvětově exponenciálně roste poptávka. Enormnímu tlaku je vystavován především klíčový automobilový a strojírenský průmysl, pro jehož budoucí fungování a produkci vyspělých bateriových systémů jsou naprosto nepostradatelné spolehlivé dodávky komodit, jakými jsou zejména lithium, mangan, kobalt, přírodní

⁴⁵ MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU ČR. *Vnitrostátní plán České republiky v oblasti energetiky a klimatu* [online]. Praha, 2024, s. 27–41.

⁴⁶ ČESKO. SVAZ PRŮMYSLU A DOPRAVY ČR. *Dopad klimatického cíle pro rok 2040 na Českou republiku a možnosti řešení – studie* [online]. Praha, 2024, s. 7–12.

grafit či kovy vzácných zemin.⁴⁷ Zajišťování těchto moderních materiálů představuje výraznou bezpečnostní hrozbu, neboť jejich celosvětová těžba a především následná velmi složitá rafinace jsou silně soustředěny do rukou pouhých několika málo aktérů mimo evropský kontinent.⁴⁸ Podle dostupných datových rozborů dosahuje závislost celého evropského trhu na dodávkách některých prvků vzácných zemin z Číny téměř 100 %, přičemž tento asijský stát si zároveň buduje naprostou nadvládu i v navazujícím zpracovatelském a technologickém průmyslu. Pokud by v důsledku mezinárodních obchodních sporů či přímého geopolitického vydírání došlo k náhlému omezení dodávek těchto nenahraditelných vstupů, byla by okamžitě a tvrdě paralyzována domácí průmyslová výroba, čímž by byla fatálně zasažena schopnost tuzemských továren exportovat hotové produkty a udržet si své tržní postavení.⁴⁹

Za účelem zmírnění těchto závažných surovinových zranitelností je v platných státních strategiích cíleně prosazováno obnovení moderního geologického průzkumu a maximální možné vytěžování vlastních přírodních zdrojů přímo na domácím území. Z odborných ložiskových zhodnocení vyplývá, že v českém prostředí existují velmi nadějně a rozsáhlé zásoby lithia a manganu, jejichž budoucí těžba by mohla významným způsobem pokrýt materiálovou spotřebu nově vznikajícího bateriového hodnotového řetězce a zaručit tak tolik potřebnou lokalizaci produkce.

Značná analytická pozornost je navíc nově upírána k získávání cenných a kritických kovů z takzvaných druhotných zdrojů, a to především z historických důlních odpadů, odkališť a odvalů, ve kterých po dřívější těžební činnosti zůstalo nahromaděno velké množství dříve opomíjených materiálů. Samotné prosté vytěžení suroviny z domácích ložisek je však pro zajištění skutečné nezávislosti vyhodnocováno jako zcela nedostatečné, protože bez souběžného vybudování vysoce technologicky náročných zpracovatelských a rafinačních kapacit v tuzemsku či v okolních spřátelených státech by musely být tyto vyprodukované surové koncentráty k další finální úpravě nadále vyváženy zpět k asijským monopolním zpracovatelům. Dlouhodobé posílení surovinové

⁴⁷ MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU ČR. *Surovinová politika České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů* [online]. Praha, 2017, s. 38–61.

⁴⁸ EVROPSKÁ UNIE. EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA. *Nařízení (EU) 2024/1252 ze dne 11. dubna 2024, kterým se stanoví rámec pro zajištění bezpečných a udržitelných dodávek kritických surovin*. 2024.

⁴⁹ INCEKARA, R. *Economic milestone of the 21st century: Rare earth elements*. Lectio Socialis [online]. 2025, vol. 9, no. 1, s. 159–161.

suverenity si tak vyžaduje nejen prosazení obrovských kapitálových investic do nové čisté infrastruktury a do pokročilých recyklačních systémů, ale při své realizaci zároveň naráží na velmi přísné národní ekologické předpisy, kvůli nimž je nesmírně obtížné zajistit zpracování těchto strategických kovů za podobně nízkých nákladů, jakými běžně disponuje silně dotovaná mimoevropská konkurence.⁵⁰

4.3 Dopady klimatické politiky a emisních povolenek na průmyslovou základnu České republiky

Postupem času byl na půdě Evropské unie zformován klíčový návrh spočívající v zavedení uhlíkové daně. Tímto krokem byl zaznamenán zcela zásadní obrat ve filozofii ochrany životního prostředí, neboť do té doby byla environmentální politika uplatňována výhradně prostřednictvím plošných standardů a přímých regulací. Koncept využití fiskálního nástroje k podpoře ekologických cílů byl na evropský kontinent primárně importován Organizací pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), z jejíž strany byla Evropské komisi poskytnuta výchozí koncepce ekologického zdanění.⁵¹

Evropský systém pro obchodování s emisemi není v kontextu makroekonomické analýzy hodnocen pouze jako standardní ekologický nástroj pro ochranu klimatu, nýbrž je jednoznačně definován jako vysoce agresivní vnější regulační zásah a plošný systémový šok, kterým je zásadně narušována ekonomická a průmyslová bezpečnost státu. Tento specifický tržní mechanismus, jenž byl primárně koncipován coby takzvaná Pigouova daň určená k ekonomickému zohlednění ekologických škod v průmyslové výrobě,⁵² reguluje na území České republiky zhruba dvě stě třicet stacionárních průmyslových zařízení, jejichž prostřednictvím je pokrývána bezmála polovina veškerých národních emisí skleníkových plynů. V důsledku opakovaných institucionálních reforem a závažných makroekonomických turbulencí je od roku 2018, a obzvláště pak v krizovém období let 2021 až 2022, zaznamenáván extrémní cenový nárůst a vysoká strukturální volatilita emisních povolenek, čímž je do hospodářského

⁵⁰ STARÝ, J., et al. Surovinové zdroje České republiky – Nerostné suroviny 2025 [online]. 1. vyd. Praha, 2025, s. 69–70.

⁵¹ ZITO, A. Integrating the Environment into the EU: The History of the Controversial Carbon Tax. In: JORDAN, A., ed. *Environmental policy in the European Union: actors, institutions and processes*. 1. vyd. London, 2002, s. 243.

⁵² BEDNÁŘ, M. *Evropský systém pro obchodování s emisemi (EU ETS) v době po koronavirové krizi: Dopady na konkurenceschopnost členských zemí EU* [online]. Praha, 2022, s. 1–4.

prostředí systematicky importována kritická míra nejistoty deformující dlouhodobé investiční rozhodování podniků. Tento strmý růst cen uhlíku se přímo a závažně promítá do zdražování klíčových výrobních i provozních vstupů, přičemž je empiricky doloženo, že od roku 2022 překročily uhlíkové náklady na výrobu elektrické energie z hnědého uhlí hranici šedesáti eur za megawatthodinu, což na počátku roku 2024 vyústilo v situaci, kdy se tržní velkoobchodní cena elektřiny po 24 % času nacházela pod úrovní samotných emisních nákladů těchto uhelných elektráren.⁵³

Z důvodu historicky dané a vysoce nadprůměrné energetické náročnosti tuzemské ekonomiky dopadá popsaný nákladový šok zcela asymetricky na těžký zpracovatelský průmysl, hutnictví, chemický průmysl a výrobu nekovových minerálů, u nichž tvoří výdaje na pořízení zdaněných energií nezanedbatelnou část celkových realizačních nákladů. Extrémní tlak na urychlenou dekarbonizaci bez adekvátní celosvětové harmonizace tak prokazatelně destruuje mezinárodní cenovou konkurenceschopnost, což je demonstrováno na vleklé krizi domácího ocelářského sektoru, v němž hutní komplex Liberty Ostrava musel částečně přerušit produkci v přímém důsledku neúnosných cen energií, zatímco jiné významné subjekty, jako Třinecké železářny, jsou nuceny odkládat hlubší strukturální transformaci kvůli nedostatečné právní ochraně před nekalou průmyslovou konkurencí ze třetích zemí.⁵⁴

Kromě přímých provozních ztrát musí průmyslová základna investovat obrovské finanční prostředky. Dosáhnout 90% snížení emisí v průmyslu vyžaduje zhruba 458 miliard korun na dekarbonizační technologie. Přesný podíl bezplatných povolenek vůči celkovým emisím v tuzemském těžkém průmyslu však zůstává v oficiálních dokumentech nevyčíslen.⁵⁵ Souběhem strmě rostoucích cen energií, jež jsou v Evropské unii pro průmyslové odběratele až třikrát vyšší než ve Spojených státech amerických, a masivních nepřímých dopadů uhlíkové regulace je tak v České republice ukotvováno vysoce nestabilní prostředí, v němž je na zmíněný systém nahlíženo spíše jako na

⁵⁴ INTERNATIONAL ENERGY AGENCY (IEA). *Czechia 2025: Energy Policy Review* [online]. Paris, 2025, s. 10–25.

⁵⁵ ČESKO. SVAZ PRŮMYSLU A DOPRAVY ČR. *Dopad klimatického cíle pro rok 2040 na Českou republiku a možnosti řešení – studie* [online]. Praha, 2024, s. 56–71.

likvidační břemeno pro domácí exportní kapacity nežli jako na funkční a bezpečný nástroj udržitelného hospodářského rozvoje.

V rámci hodnocení systémových rizik spojených s probíhající transformací hospodářství je opakovaně poukazováno na kritickou asymetrii v mechanismech zpoplatnění uhlíku a v celkové přísnosti environmentální regulace mezi Evropskou unií a třetími zeměmi, což generuje zcela zásadní zranitelnost pro národní ekonomickou bezpečnost. Tento zjevný regulatorní nepoměr, kdy hlavní globální emitenti jako Čína, Indie či Spojené státy americké neaplikují adekvátně ambiciózní a restriktivní opatření, vystavuje domácí průmyslové prostředí akutnímu riziku takzvaného úniku uhlíku (carbon leakage). Tento fenomén je v literatuře definován jako nucená a nákladově motivovaná relokační průmyslového kapitálu, výrobních zařízení a strategických investic mimo evropskou jurisdikci do cizích států s benevolentními či zcela absentujícími klimatickými normami.⁵⁶

Tato snaha firem o přesun výroby může odstartovat postupnou deindustrializaci, která oslabí tradiční výrobní základnu v tuzemsku a vede k nevratné ztrátě mezinárodní konkurenceschopnosti, přičemž je paralyzována především produkční životaschopnost těžkého zpracovatelského průmyslu, hutnictví, chemických provozů a výroby stavebních hmot. Uvedený strukturální odliv výrobních kapacit za hranice evropského jednotného trhu následně silně poškozuje zaměstnanost v těchto klíčových sektorech a ve svém konečném důsledku fatálně kompromituje samotnou suverénní strategickou autonomii České republiky i celé Evropské unie v oblasti zajištění nezbytných materiálových vstupů pro další nezávislý hospodářský rozvoj.

Při analýze této rozsáhlé hrozby je zjištěno, že evropské energeticky náročné podniky v součtu dlouhodobě čelí mnohonásobně vyšším celkovým investičním, provozním i regulatorním nákladům než jejich zahraniční konkurenti, kvůli čemuž je dotčenými subjekty otevřeně zvažována výhodnost pokračování podnikání na tuzemském území a je vyjadřována silná a důvodná pochybnost o celkové efektivitě a ochranné funkci zaváděného mechanismu uhlíkového vyrovnání na hranicích.⁵⁷ Z dlouhodobého

⁵⁶ BEDNÁŘ, M. *Evropský systém pro obchodování s emisemi (EU ETS) v době po koronavirové krizi: Dopady na konkurenceschopnost členských zemí EU* [online]. Praha, 2022, s. 14–16.

⁵⁷ ČESKO. MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Hospodářská strategie České republiky: Česko do top 10* [online]. Praha, 2024, s. 32–35.

analytického hlediska je tak s jistotou potvrzováno, že pokud nebudou na celoevropské úrovni urychleně implementovány dostatečně silné ochranné nástroje pro zajištění skutečně rovných podmínek v mezinárodní hospodářské soutěži, bude probíhající jednostranná klimatická politika sloužit primárně k nechtěnému transferu průmyslové dominance směrem k asijským trhům a k trvalému uzamčení české ekonomiky v hluboké, geopoliticky rizikové importní závislosti.

Z makroekonomického a geoeconomického hlediska je identifikováno základní strategické dilemma, jež pramení z přímé kolize mezi rigidně stanovenými evropskými klimatickými cíli, vyžadujícími snížení emisí skleníkových plynů o 55 % do roku 2030 a následně o 90 % do roku 2040, a objektivní strukturální nutností České republiky zachovat cenovou konkurenceschopnost svých stěžejních exportních odvětví.⁵⁸ Tato hluboká tenze je kriticky umocněna faktem, že česká ekonomika vykazuje extrémní míru průmyslové otevřenosti a energetické náročnosti, přičemž podíl průmyslu na hrubém domácím produktu se pohybuje kolem 30 %, což je výrazně nad průměrem Evropské unie činícím 23 %⁵⁹, a její celková emisní náročnost tvorby hrubého domácího produktu převyšovala v roce 2022 evropský průměr o významných 147 %.⁶⁰

Soustavně narůstající tlak generovaný vnitrostátními i unijními uhlíkovými náklady, uplatňovaný primárně skrze systém obchodování s emisemi a přidružené regulační nástroje, v tomto vysoce exponovaném prostředí představuje zásadní riziko pro celkovou makroekonomickou stabilitu, neboť enormní nárůst provozních výdajů nutí energeticky náročné podniky ke zvažování zásadnímu strukturálnímu snížení domácí produkce či její úplné relokace mimo unijní jurisdikci. V odborných hodnoceních je proto výslovně varováno, že takováto vynucená a asymetricky zrychlená deindustrializace s sebou nese bezprostřední riziko hlubokého narušení zaměstnanosti v těžkém zpracovatelském sektoru, což ve svém konečném důsledku fatálně ohrožuje dlouhodobou životní úroveň a sociální soudržnost celého obyvatelstva. Celá transformace je tudíž analyzována jako mimořádně tvrdé tranzitní dilemma, v jehož rámci je malý, vysoce

⁵⁸ ČESKO. SVAZ PRŮMYSLU A DOPRAVY ČR. *Dopad klimatického cíle pro rok 2040 na Českou republiku a možnosti řešení – studie* [online]. Praha, 2024, s. 7–13.

⁵⁹ CENTRUM PRO DOPRAVU A ENERGETIKU. *Financování dekarbonizace v Česku: Přehled a doporučení* [online]. Praha, 2024, s. 1–5.

⁶⁰ ČESKO. MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Hospodářská strategie České republiky: Česko do top 10* [online]. Praha, 2024, s. 11–12.

industrializovaný stát nucen absorbovat obrovskou finanční zátěž spojenou s dekarbonizací, aniž by současně ztratil své těžce vydobyté a existenčně nezbytné postavení v mezinárodních obchodních sítích. Tato zátěž je pro úspěšné dosažení 90% emisního útlumu do roku 2040 vyčíslena v takzvaném vysokém dekarbonizačním scénáři na úrovni kumulovaných investičních a provozních nákladů v celkové výši 3,8 bilionu korun, přičemž výhradně přímé investiční náklady na implementaci čistých technologií v samotném průmyslu si vyžádají alokaci 458 miliard korun, ačkoliv přesný budoucí procentuální propad celkového výkonu českého exportu či přesný index nevyhnutelného strukturálního poklesu národní životní úrovně v přímém důsledku plnění těchto milníků není doposud dopodrobna vyčíslen.⁶¹

V konečném hodnocení je tak prokázáno, že bez adekvátní globální harmonizace uhlíkového zpoplatnění a bez paralelní implementace ochranných hospodářských mechanismů na vnitřním trhu je překotná aplikace těchto restriktivních ekologických opatření způsobilá vyvolat masivní degradaci českého produkčního i exportního potenciálu, čímž je paradoxně podkopávána a oslabována samotná tržní a kapitálová základna nezbytná pro reálné financování dlouhodobě udržitelného hospodářského vývoje.

4.4 Komparace přístupů k zajišťování ekonomické bezpečnosti ve vybraných členských státech Evropské unie

Pro zajištění metodologické validity při zkoumání geoeconomické odolnosti vůči vnějším šokům je mezinárodní komparace cíleně omezena na ucelené uskupení států Visegrádské čtyřky, neboť tyto národní celky sdílejí velmi podobnou makroekonomickou a strukturální základnu. Jedná se o vysoce otevřené středoevropské ekonomiky s kritickou mírou závislosti na přílivu zahraničního kapitálu, přičemž z historického hlediska plní funkci klíčových výrobních uzlů evropského automobilového průmyslu a figurují ve vysoce zranitelné pozici v rámci globálních dodavatelských řetězců. Samotný komparativní rámec je pro účely analýzy vystavěn na třech vzájemně se doplňujících rovinách, k nimž náleží hodnocení deklarované doktrinní a geopolitické orientace vládních kabinetů, sledování původu a intenzity přímých zahraničních investic

⁶¹ ČESKO. SVAZ PRŮMYSLU A DOPRAVY ČR. *Dopad klimatického cíle pro rok 2040 na Českou republiku a možnosti řešení – studie* [online]. Praha, 2024, s. 66–71.

směřujících do odvětví zelené mobility a posouzení přísnosti platných právních mechanismů určených k přísnému prověřování a blokování rizikového kapitálu.

Při rozboru prvního stanoveného kritéria, jímž je doktrinální směřování a geopolitické uspořádání, je zřetelně identifikován silně defenzivní a bezpečnostní přístup sdílený Českou republikou a Polskem, v jehož rámci je státními aparáty kladen značný důraz na pevnou politiku transatlantického friendshoringu, ochranu národní i regulační suverenity a bezpodmínečný primát bezpečnosti nad pouhou tržní efektivitou. V těchto státech je politicky i legislativně prioritizováno nekompromisní prověřování a omezování rizikového kapitálu ze zemí stojících mimo formální struktury vyspělých demokratických států, čímž je v praxi systematicky prováděn proces strategického oddělování, a to dominantně ve vztahu k technologickým i surovinovým vlivům Číny a Ruské federace.⁶²

V naprostém ideologickém i praktickém protikladu k tomuto pojetí je dlouhodobě profilována státní strategie Maďarska, jež je na nejvyšší vládní úrovni oficiálně definována a prosazována jakožto doktrína hospodářské neutrality. V rámci tohoto svébytného geopolitického pragmatismu je otevřeně odmítán unijní koncept plošného snižování rizik i západní strategické ochranářství, přičemž je tamní exekutivou aktivně aspirováno na ukotvení země v roli trvalého globálního propojovacího mostu mezi Východem a Západem, což ve výsledku slouží k cílené a masivní absorpci autokratického asijského kapitálu bez ohledu na bezpečnostní výhrady spojenců.⁶³

Na pomezí těchto dvou naprosto vyhraněných teoretických pólů je následně situována pozice Slovenské republiky, jejíž hospodářsko-politické směřování je objektivně charakterizováno ryze pragmatickým uzamčením ve stávajících hodnotových řetězcích, jež je nevyhnutelně a existenčně svázáno s faktem, že tento stát celosvětově představuje absolutně největšího producenta osobních vozidel v přepočtu na obyvatele.⁶⁴ Kvůli této naléhavé nutnosti průmyslového přežití a nutnosti urychleně transformovat obří subdodavatelské sítě směrem k novým generacím elektromobility je tak tamní

⁶² ŠEBEŇA, M. *Navigating Geopolitical Shocks: Comparative Strategies of the Visegrád 4 and Indonesia in Global Value Chains*. *Central European Journal of International and Security Studies* [online]. 2024, vol. 18, no. 4, s. 158.

⁶³ DARABOS, Á. *The principled realism of Hungarian Christian Democracy: reflections on the Hungarian grand strategy* [online]. Budapest, 2025, s. 7–11.

⁶⁴ THEISEN, N., HUBATKA, S. *Slovakia: An Automotive Industry Perspective* [online]. Bratislava, 2021, s. 4–8.

politika nucena mimořádně složitě oscilovat mezi formálním dodržováním bezpečnostních závazků Evropské unie a enormním vnitřním tlakem automobilové lobby, jež k udržení své exportní konkurenceschopnosti bezpodmínečně vyžaduje plynulý přísun a aplikaci asijských technologických vstupů.

Při hodnocení druhého komparativního kritéria, jež akcentuje původ a intenzitu přímých zahraničních investic do hodnotových řetězců zelené mobility, je jako první zřetelně identifikován specifický maďarský model, pro nějž je typická agresivní absorpce mimoevropského kapitálu, čímž je v hospodářské praxi zcela vědomě obcházen unijní rámec pro plošné snižování geopolitických rizik. Tento východní tranzitní přístup je demonstrován na masivní státní podpoře čínských projektů budovaných na zelené louce, přičemž stěžejním důkazem je strategická výstavba gigatovárny společnosti CATL ve městě Debrecín, u níž byl potvrzen gigantický investiční objem ve výši 7,34 miliardy eur, ačkoliv její přesná cílová výrobní kapacita vyjádřená v gigawatthodinách zůstává nspecifikována. Identická strategie pro dosažení lokalizované technologické dominance prostřednictvím autokratického kapitálu je prokazatelně doložena rovněž umístěním nového montážního závodu na výrobu elektromobilů čínské automobilky BYD v Segedínu.⁶⁵

V protikladu k této asijské orientaci je následně profilován defenzivněji laděný model Polska a České republiky, v jehož investiční struktuře je upřednostňována alokace kapitálu od prověřených spojenců z hospodářského prostoru OECD a Evropské unie. Úspěšná polská integrace do západních bateriových sítí je realizována primárně prostřednictvím masivní spolupráce s jihokorejskými subjekty, k nimž je řazen strategický komplex LG Energy Solution.⁶⁶ V naprosté shodě s tímto bezpečnostním konceptem je realizována také transformace českého automobilového průmyslu, při níž je národní systémová zranitelnost cíleně omezována striktním odklonem od rizikových mimoevropských aktérů a silnou orientací na bezpečný západní kapitál.

Výsledná syntéza těchto dvou diametrálně odlišných regionálních investičních pólů je následně nejproblematictější zrcadlena ve strukturální situaci Slovenské republiky. Z důvodu existenciální nutnosti zajistit nepřerušovaný chod této masivní produkční

⁶⁵ SZUNOMÁR, Á. *From Zero to Hero? Chinese Investment in Electric Vehicle Supply Chains in the Visegrád Four* [online]. Praha, 2024, s. 7–29.

⁶⁶ HAVLÍN, B. *Analýza hodnotového řetězce výroby baterií* [online]. 1. vyd. Praha, 2025, s. 6–7.

základny je tamní subdodavatelský ekosystém uzamčen v tvrdém pragmatismu, jímž je slovenská produkce nucena při přechodu na čistou mobilitu paralelně a bez hlubšího geopolitického filtrování absorbovat bateriové komponenty jak ze západních, tak i z východoasijských technologických uzlů.⁶⁷ Tímto permanentním balancováním mezi bezpečnostními závazky a nutností průmyslového přežití je celé hospodářství nevyhnutelně fixováno v hluboké závislosti na rozdílných zahraničních hodnotových řetězcích bez jakékoliv reálné možnosti dosažení plnohodnotné strategické autonomie.

Při závěrečném hodnocení třetího srovnávacího kritéria, kterým je přísnost legislativních a institucionálních mechanismů pro prověřování přímých zahraničních investic, lze v rámci států Visegrádské čtyřky sledovat zásadní regulační rozdíly. V tomto kontextu se prokazatelně projevuje přítomnost robustních a vysoce aktivních obranných rámců v České republice a Polsku, v jejichž struktuře je systematicky uplatňována důsledná kontrola původu vstupujícího kapitálu s cílem strategicky chránit domácí kritickou infrastrukturu před skrytým mocenským vlivem. Český defenzivní přístup je nicméně doložen historicky prvním vnitrostátním zákazem zahraniční investice z roku 2024, kdy byl státním aparátem zcela zablokován netransparentní čínský projekt týkající se vybudování a provozu zařízení pozemní družicové služby.⁶⁸

S tímto přísným bezpečnostním konceptem následně kontrastuje účelová regulační laxnost maďarské exekutivy, kvůli které jsou vnitrostátní ochranné bariéry zcela záměrně a systematicky demontovány či obcházeny s primárním cílem maximálně urychlit masivní příliv kapitálu ze zemí stojících mimo struktury Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj. Tímto benevolentním přístupem budapešťský kabinet zjevně ignoruje širší bezpečnostní obavy Evropské unie, což nevyhnutelně vede k nekompromisní transformaci tamní ekonomiky na hlavní evropské předmostí pro asijskou průmyslovou politiku. Důsledkem této zřetelné strategické fragmentace napříč visegrádským prostorem se posléze odhaluje hluboká a strukturálně podmíněná přeshraniční zranitelnost České republiky. Ačkoliv je totiž na českém území prosazován a vymáhán striktní regulační přístup nadřazující národní bezpečnost nad pouhou tržní

⁶⁷ ŠEBEŇA, M. *Navigating Geopolitical Shocks: Comparative Strategies of the Visegrád 4 and Indonesia in Global Value Chains*. *Central European Journal of International and Security Studies* [online]. 2024, vol. 18, no. 4, s. 151–161.

⁶⁸ ČESKO. MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Výroční zpráva o prověřování zahraničních investic v České republice za rok 2024* [online]. Praha, 2025, s. 1.

efektivitu, vlivem extrémní hospodářské a dodavatelské provázanosti se Slovenskem a Maďarskem vzniká v národním obranném systému kritická bezpečnostní mezera.⁶⁹

Vzhledem k faktu, že je středoevropský automobilový ekosystém od devadesátých let koncipován jako vysoce integrovaná a nedělitelná nadnárodní síť, jsou přísné bezpečnostní standardy aplikované v České republice strukturálně degradovány fyzickou závislostí domácích kompletovacích závodů na přeshraničních subdodávkách pokročilých komponentů. Právě tyto technologicky nezbytné vstupy, reprezentované primárně bateriovými články pro novou generaci elektromobilů, jsou totiž masivně produkovány v sousedních visegrádských zemích pod přímou kontrolou vysoce rizikového autokratického asijského kapitálu.⁷⁰ Tímto hlubokým regionálním propojením se tak do českého hodnotového řetězce nevyhnutelně a zcela skrytě importuje externí geopolitická hrozba, vůči níž jsou přísně nastavené lokální české investiční bariéry prakticky neúčinné.

⁶⁹ KUZMENKO, E., ČECHURA, L. *Decomposition analysis of global value chains: Uncovering vulnerable spots in a selected economy (the example of Czechia)*. *Heliyon* [online]. 2023, vol. 9, no. 5.

⁷⁰ SZUNOMÁR, Á. *From Zero to Hero? Chinese Investment in Electric Vehicle Supply Chains in the Visegrád Four* [online]. Praha, 2024, s. 14–15.

5 Diskuse a návrh opatření pro zvýšení ekonomické odolnosti

5.1 Diskuse interpretace výsledků

Na základě provedené PESTLE analýzy a komparace přístupů států Visegrádské čtyřky lze konstatovat, že stanovená pracovní hypotéza byla plně verifikována. Zkoumání potvrdilo, že snaha o nearshoring a budování materiálové a energetické bezpečnosti nevyhnutelně naráží na razantní nárůst produkčních nákladů, což českou proexportní ekonomiku staví před zásadní strategické dilema.

V prostředí současné akademické diskuse je probíhající historický odklon od paradigmatu hyperglobalizace směrem k rostoucí geoeconomické fragmentaci analyzován primárně optikou takzvaného politického trilematu světové ekonomiky, skrze nějž je jasně teoreticky definována objektivní nemožnost souběžného zachování hluboké mezinárodní tržní integrace, plnohodnotné státní suverenity a demokratických procesů.⁷¹ Ačkoliv byl bezmezný tlak na maximalizaci nákladové efektivity dlouhodobým hnacím motorem globálního hospodářského růstu, uvnitř zúčastněných ekonomik jím byly paralelně vygenerovány skryté a velmi nebezpečné strukturální zranitelnosti, jež se naplno odhalily při nedávných krizových narušeních nadnárodních dodavatelských sítí.

Na základě těchto zjištění je dosavadní víra ve schopnost volného trhu k bezproblémové samoregulaci postupně opouštěna a namísto ní je kladen důraz na nutnost obnovy silnější regulační role státních aparátů. Ponechání klíčových hospodářských odvětví zcela bez dozoru tváří v tvář nepředvídatelným mezinárodním vlivům je totiž nahlíženo jako přímé ohrožení samotné národní bezpečnosti, a z toho důvodu je vynucené omezování plně liberalizovaného obchodu chápáno nikoliv jako iracionální protekcionismus, nýbrž jako objektivně nezbytná obrana suverénních politických zájmů.⁷²

Při aplikaci tohoto teoretického paradoxu na reálné makroekonomické podmínky České republiky se ukazuje silné vnitřní pnutí mezi nutností udržet vysokou úroveň mezinárodního propojení a strategickým zájmem, kterým je zajištění hospodářské

⁷¹ RODRIK, D. *The Globalization Paradox: Democracy and the Future of the World Economy*. New York, 2011, s. 200.

⁷² RODRIK, D. *The Globalization Paradox: Democracy and the Future of the World Economy*. New York, 2011, s. 201–202.

autonomie a bezpečnosti dodavatelských řetězců. Vzhledem k faktu, že je zkoumaný stát definován jakožto malá a extrémně otevřená ekonomika, u níž je naprostá většina hrubého domácího produktu tvořena proexportní činností, je jakékoliv neřízené omezování přeshraniční směny posuzováno jako zásadní systémová hrozba. Jelikož je navíc klíčová domácí produkční základna zcela existenčně odkázána na plynulý přísun zahraničních subdodávek, dostává se striktní požadavek na udržení exportní výkonnosti do přímého a ostrého konfliktu s nezbytností budovat ochranné bariéry proti možnému mocenskému nátlaku ze strany nespolehlivých aktérů. V reakci na rostoucí geopolitickou nestabilitu je proto exekutivou přistupováno k aktivnějším zásahům do tržních mechanismů, v jejichž rámci je vyžadována přísnější kontrola rizikového zahraničního kapitálu i cílená diverzifikace kritických surovinových tras. Těmito defenzivními kroky je ovšem do vnitřního prostředí bezprostředně importován hlavní rozpor popsaného globálního trilematu, jelikož budování nových bezpečnostních pojistek přímo omezuje dříve plynulé a vysoce ziskové fungování mezinárodních sítí.⁷³

Z předložených souvislostí lze následně vyvodit závěr, že udržení dosavadní výkonnosti exportně zaměřeného hospodářství je v současném roztržštěném světě slučitelné se zajištěním strategické odolnosti pouze za cenu přijetí mimořádně tvrdých kompromisů, při nichž je čistá tržní efektivita vědomě podřizována požadavkům na zachování národní nezávislosti a stability celého státu.

Při následné syntéze regionálních hrozeb a dopadů domácí klimatické politiky je v rovině středoevropského prostoru identifikována naprosto zásadní regulační rozdílnost v přístupu k mechanismům prověřování přímých zahraničních investic. Zatímco ze strany České republiky a Polska je uplatňován striktně defenzivní bezpečnostní přístup, v jehož rámci je ochrana kritické infrastruktury a důsledná kontrola původu vstupujícího kapitálu bezpodmínečně nadřazována nad prostou tržní efektivitu, u maďarské exekutivy je dlouhodobě uplatňována a tolerována účelová regulační benevolence. U této maďarské orientace, která je oficiálně obhajována doktrínou hospodářské neutrality, je na širší unijní bezpečnostní obavy záměrně rezignováno za účelem masivní absorpce autokratického asijského kapitálu, s čímž následně ostře kontrastuje pozice Slovenské republiky, jejíž směřování je zcela podřízeno pragmatismu hodnotového řetězce

⁷³ RODRIK, D. *The Globalization Paradox: Democracy and the Future of the World Economy*. New York, 2011, s. 238.

pramenícímu z existenční závislosti na udržení statusu největšího světového producenta osobních vozidel v přepočtu na obyvatele.

Z důvodu hluboké historické integrace středoevropského dodavatelského řetězce v automobilovém průmyslu, který představuje funkčně nedělitelnou nadnárodní síť, přináší tato regionální fragmentace vážná přeshraniční rizika pro celé české hospodářství. Ačkoliv je totiž na domácím území prosazována velmi přísná legislativní ochrana před vlivem rizikových aktérů, v důsledku absolutní fyzické závislosti tuzemských montážních závodů na regionálních subdodávkách klíčových komponentů, jakými jsou primárně pokročilé bateriové články pro elektromobilitu masivně produkované v sousedních státech pod přímou kontrolou vysoce rizikového zahraničního kapitálu, jsou tyto české bezpečnostní bariéry strukturálně obcházeny a fakticky znehodnocovány. Tato zřetelná geopolitická hrozba pramenící z regionální provázanosti je v tuzemském prostředí navíc kriticky umocňována vnitřním nákladovým šokem, jenž je do domácí průmyslové základny plošně a nekompromisně přenášen prostřednictvím Evropského systému pro obchodování s emisemi. Bylo doloženo, že neustále rostoucí ceny emisních povolenek doprovázené jejich vysokou tržní volatilitou generují zcela asymetrickou finanční zátěž dopadající převážně na český těžký a zpracovatelský průmysl, čímž je tvrdě a bezprostředně destruována mezinárodní cenová konkurenceschopnost tuzemských exportérů.

Kombinací uměle prodražených energií a jednostranně přísné klimatické regulace je posléze vyvoláváno akutní nebezpečí úniku uhlíku (carbon leakage), při němž je produkční kapitál nuceně vytlačován do cizích jurisdikcí s benevolentnější environmentální legislativou, což celou ekonomiku nevyhnutelně směřuje k vysokému riziku prohlubující se strukturální deindustrializace.⁷⁴ Kombinace přeshraniční zranitelnosti a vysokých regulačních nákladů tak v České republice utváří vysoce rizikové hospodářské prostředí, v němž je ochrana ekonomické suverenity trvale konfrontována s těžko udržitelnými finančními tlaky na zachování samotné průmyslové životaschopnosti a exportní síly.

⁷⁴ KOVACS, O., DOMONKOS, E. *Deindustrialisation and reindustrialisation patterns in V4 countries – industry 4.0 as a way forward?* Post-Communist Economies [online]. 2024, vol. 36, no. 4, s. 439–441.

5.2 Návrhy opatření pro zvýšení ekonomické odolnosti

V kontextu identifikovaných makroekonomických zranitelností malé a extrémně otevřené ekonomiky je jako primární strategické řešení doporučováno systematické uplatňování konceptů nearshoringu a friendshoringu, jejichž podstatou je cílená relokační kritických produkčních linek zpět do geopoliticky stabilních a spolehlivých oblastí. V rámci automobilového sektoru je z tohoto důvodu navrhována silná institucionální asistence při lokálním budování nezbytných technologických a bateriových ekosystémů, čímž bude efektivně minimalizována asymetrická závislost na asijských importech. Aby byla tato průmyslová transformace spolehlivě ochráněna před mocenským vlivem autokratických států, je vyžadována striktní aplikace legislativních mechanismů pro hloubkové prověřování přímých zahraničních investic, jimiž má být v celém regionálním hodnotovém řetězci nekompromisně blokován vstup netransparentního rizikového kapitálu směřujícího do kritické infrastruktury.

V rovině udržení hospodářské konkurenceschopnosti v době probíhající dekarbonizace je naprosto stěžejní ochránit zpracovatelský průmysl před skokovými nákladovými šoky, jež jsou generovány Evropským systémem pro obchodování s emisemi. Pro zmírnění této obrovské finanční zátěže je doporučováno aktivně optimalizovat a čerpat cílenou dotační podporu, která podnikům usnadní nákup čistých technologií a zabráni takzvanému úniku uhlíku do zahraničí. Paralelně s tím je nutné na mezinárodní úrovni prosazovat plnohodnotné využití mechanismu uhlíkového vyrovnání na hranicích, jenž by tuzemské exportéry efektivně zaštitil před nekalou konkurencí ze států s asymetricky volnými environmentálními pravidly. Souběžně s ochranou trhu je pro zajištění celkové energetické odolnosti státu bezpodmínečně nutné dodržet závazné národní cíle, jimiž je legislativně nařízeno udržet agregovanou dovozní závislost bezpečně pod hranicí 65 % pro rok 2030 a následně pod maximální hranicí 70 % pro rok 2040.

Poslední navrhovaný blok opatření směřuje k obnově surovinové suverenity, pro jejíž dosažení je důrazně prosazováno urychlené oživení lokálního geologického průzkumu a případná domácí těžba kritických komodit, jakými je například lithium. K tomuto těžebnímu úsilí je doporučováno integrálně připojit principy oběhového hospodářství, v jehož rámci by cenné materiály měly být sekundárně extrahovány přímo z historických důlních odpadů, odvalů a odkališť. K definitivnímu prolomení historicky rizikové orientace tuzemského vývozu převážně na vnitřní trh Evropské unie je následně

navrženo maximální zintenzivnění ekonomické a surovinové diplomacie. Prostřednictvím těchto proaktivních diplomatických nástrojů lze úspěšně a bezpečně diverzifikovat mezinárodní obchodní trasy a systematicky otevírat zcela nová odbytiště v mimoevropském prostoru, čímž bude finálně dotvořena komplexní strukturální odolnost zkoumaného hospodářského systému.

Závěr

Předložená bakalářská práce se detailně zabývala problematikou geoeconomické fragmentace a rekonfigurace mezinárodních obchodních vztahů, přičemž jejím hlavním cílem bylo posoudit dopady deglobalizačních trendů na ekonomickou bezpečnost České republiky a na tomto základě zformulovat koncepční opatření směřující k posílení odolnosti klíčových průmyslových odvětví vůči vnějším šokům. Na základě provedených analýz lze konstatovat, že stanoveného hlavního cíle práce bylo dosaženo. Výzkum potvrdil, že dřívější model hyperglobalizace, akcentující absolutní nákladovou efektivitu, vyčerpал svůj stabilizační potenciál a byl nahrazen érou, v níž suverénní státy i regionální integrace upřednostňují strategickou bezpečnost a soběstačnost před čistě volnotržními principy. Pro malou, vysoce otevřenou a exportně orientovanou ekonomiku, jakou je Česká republika, představuje tento posun zásadní strukturální zlom, neboť dosavadní makroekonomická výkonnost byla úzce svázána s plynulým fungováním přeshraničních produkčních sítí a liberálním investičním prostředím. V průběhu práce tak byla jednoznačně zodpovězena hlavní výzkumná otázka a potvrzena platnost pracovní hypotézy, čímž se potvrdilo, že zajištění národní ekonomické bezpečnosti vyžaduje reálné obětování části krátkodobé tržní konkurenceschopnosti.

V rámci naplňování vedlejších cílů práce byly identifikovány kritické závislosti v dodavatelských řetězcích České republiky, se zřetelem na stěžejní automobilový průmysl a energetický sektor. Analytická část práce prokázala asymetrickou zranitelnost tuzemského zpracovatelského průmyslu v oblasti importu strategických technologických komponentů, jako jsou polovodiče a bateriové články, a rovněž přetrvávající rizika spojená s jednostrannou teritoriální koncentrací exportních toků, kdy drtivá většina českého vývozu směřuje na trhy Evropské unie. Komparace přístupů k zajišťování hospodářské bezpečnosti ukázala, že reakce státního aparátu na tyto hrozby vyžaduje opuštění čistě neregulovaných tržních paradigmat a zavedení aktivních protektivních prvků, mezi něž se řadí legislativní prověřování přímých zahraničních investic, diverzifikace surovinových tras a institucionální podpora relokačních strategií typu nearshoring a friendshoring.

Syntéza teoretických konceptů politického trilematu Daniho Rodrika s empirickými daty národního hospodářství v diskusní části odhalila přirozený rozpor mezi

ekonomickou efektivitou a bezpečnostními požadavky. Zformulované návrhy opatření představují vyvážený strategický rámec pro hospodářskou politiku státu. Klíčová doporučení směřují k masivní restrukturalizaci průmyslové politiky prostřednictvím lokalizace pokročilé technologické výroby, striktnímu snižování surovinově-energetické závislosti v souladu s vládními milníky pro roky 2030 a 2040, a k aktivnímu zapojení ekonomické diplomacie při diverzifikaci odbytových trhů. Výstupy práce jednoznačně potvrzují, že budování moderní ekonomické odolnosti České republiky v roztržitém světě je dlouhodobým, kapitálově extrémně náročným procesem, při němž je nezbytné vědomě obětovat část krátkodobých tržních zisků ve prospěch zajištění trvalé suverenity a stability celého státního celku. Práce přináší ucelený pohled na zkoumanou problematiku a poskytuje východiska pro další vědecké zkoumání v oblasti bezpečnosti státu v deglobalizujícím se prostředí.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BALABÁN, M., PERNICA, B. *Bezpečnostní systém ČR: problémy a výzvy*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015. 310 s. Monografie. ISBN 978-80-246-3150-9.
2. BARAN, V. *Jaderná energetika a další problémy moderní civilizace*. Praha: Academia, 2002. 159 s. Monografie. ISBN 80-200-1048-3.
3. CIHELKOVÁ, E., et al. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. Praha: C.H. Beck, 2001. 257 s. ISBN 80-7179-509-7.
4. ČERNOCH, F. The History of the Czech Energy Sector. In: VLČEK, T., et al. *The Energy Sector and Energy Policy of the Czech Republic*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013. s. 28–43. ISBN 978-80-210-6523-9.
5. DICKEN, P. *Global Shift: Mapping the Changing Contours of the World Economy*. 7. vyd. New York: Guilford Press, 2015. 619 s. ISBN 978-1-4625-1955-2.
6. EHL, M. *Globalizace pro a proti*. Praha: Academia, 2001. 185 s. Monografie. ISBN 80-200-0897-7.
7. EICHLER, J. Bezpečnostní společenství. In: ZEMAN, P., ed. *Česká bezpečnostní terminologie: Výklad základních pojmů*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Mezinárodní politologický ústav, 2002. s. 44–48. ISBN 80-210-3037-2.
8. GRASSEOVÁ, M., DUBEC, R., ŘEHÁK, D. *Analýza v rukou manažera: 33 nejpoužívanějších metod strategického řízení*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2010. 325 s. ISBN 978-80-251-2621-9.
9. KEŘKOVSKÝ, M., VYKYPĚL, O. *Strategické řízení: Teorie pro praxi*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2006. 206 s. Monografie. ISBN 80-7179-453-8.
10. LARYŠ, M. Model energetické bezpečnosti v 21. století. In: SMOLÍK, J., ŠMÍD, T., eds. *Vybrané bezpečnostní hrozby a rizika 21. století*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2010. s. 69–92. ISBN 978-80-210-5288-8.
11. MAREŠ, M. Ekonomická bezpečnost. In: ZEMAN, P., ed. *Česká bezpečnostní terminologie: Výklad základních pojmů*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Mezinárodní politologický ústav, 2002. s. 28–31. ISBN 80-210-3037-2.

12. RODRIK, D. *The Globalization Paradox: Democracy and the Future of the World Economy*. New York: W. W. Norton & Company, 2011. 368 s. ISBN 978-0-393-07161-0.
13. SEDLÁČKOVÁ, H., BUCHTA, K. *Strategická analýza*. Praha: C.H. Beck, 2006. 121 s. ISBN 80-7179-367-1.
14. WAISOVÁ, Š. *Bezpečnost: vývoj a proměny konceptu*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 159 s. Monografie. ISBN 80-86898-21-0.
15. ZITO, A. Integrating the Environment into the EU: The History of the Controversial Carbon Tax. In: JORDAN, A., ed. *Environmental policy in the European Union: actors, institutions and processes*. 1. vyd. London: Earthscan Publications, 2002. s. 241–256. ISBN 1-85383-755-5.
16. ZOUBEK, V. *Lidská práva - globalizace - bezpečnost*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. 510 s. Monografie. ISBN 978-80-7380-026-0.

Elektronické zdroje

1. AKMAN, M. K. Defence Management and PESTLE Analysis. *Ante Portas – Security Studies* [online]. 2020, roč. 8, č. 1(14), s. 93–102 [cit. 2026-04-12]. ISSN 2353-6306. DOI 10.33674/3201910. Dostupné z WWW: <https://doi.org/10.33674/3201910>.
2. BAROŇ, M., KOLÍNSKÝ O., JUNGWIRTH BŘEZOVSKÁ, R. *Bezpečnost a udržitelnost ČR: Hrozby, výzvy, dilemata* [online]. Praha: Asociace pro mezinárodní otázky, 2023 [cit. 2026-05-11]. 68 s. Dostupné z WWW: https://www.cr2030.cz/system/files/2024-12/Bezpe%C4%8Dnost-a-udr%C5%BEitelnost-%C4%8CR_final-1.pdf.
3. BEDNÁŘ, M. *Evropský systém pro obchodování s emisemi (EU ETS) v době po koronavirové krizi: Dopady na konkurenceschopnost členských zemí EU* [online]. Praha: Národohospodářská fakulta VŠE v Praze, 2022 [cit. 2026-03-18]. 30 s. Dostupné z WWW: https://www.bednarmilan.cz/EU_ETS.pdf. Pracovní dokument/Working Paper.
4. CENTRUM PRO DOPRAVU A ENERGETIKU. *Financování dekarbonizace v Česku: Přehled a doporučení* [online]. Praha: Centrum pro dopravu a energetiku, 2024 [cit. 2026-04-12]. 17 s. Policy Briefing. Dostupné z WWW:

- https://www.cde-org.cz/media/object/2747/cde__a4_-_policy_briefing_cz.pdf.pdf.
5. ČESKO. MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Hospodářská strategie České republiky: Česko do top 10* [online]. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2024 [cit. 2026-04-20]. 70 s. Dostupné z WWW: https://mpo.gov.cz/assets/cz/rozcestnik/pro-media/tiskove-zpravy/2024/10/Hospodarska-strategie-Ceske-republiky_Cesko-do-top-10---ebook.pdf.
 6. ČESKO. MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Státní energetická koncepce České republiky* [online]. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2015 [cit. 2026-04-12]. 145 s. Dostupné z WWW: https://mpo.gov.cz/assets/cz/energetika/statni-energeticka-politika/2016/12/Statni-energeticka-koncepce-_2015_.pdf.
 7. ČESKO. MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Výroční zpráva o prověřování zahraničních investic v České republice za rok 2024* [online]. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2025 [cit. 2026-05-09]. 16 s. Dostupné z WWW: <https://mpo.gov.cz/assets/cz/zahranicni-obchod/proverovani-zahranicnich-investic/2025/12/Vyrocni-zprava-2024.pdf>.
 8. ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. *PEST, PESTLE analýza* [online]. Mezinárodní bezpečnostní institut, Vědecko-výzkumný ústav ACCENDO. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2023 [cit. 2026-04-17]. 3 s. Dostupné z WWW: https://www.mbi.expert/wp-content/uploads/2026/04/MBI-OPK_dodatek_09_PESTLE.pdf. Dokument byl zpracován v rámci projektu „Měření úspěšnosti programů a projektů prevence kriminality“ (VC20232026014).
 9. ČESKO. MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ. *Bezpečnostní strategie České republiky 2023* [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2023 [cit. 2026-04-18]. 35 s. Koncepční dokument. ISBN 978-80-7441-099-4. Dostupné z WWW: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/Bezpecnostni_strategie_2023.pdf.
 10. ČESKO. SVAZ PRŮMYSLU A DOPRAVY ČR. *Dopad klimatického cíle pro rok 2040 na Českou republiku a možnosti řešení – studie* [online]. Zhotovitel EGÚ

- Brno, a. s. Praha: Svaz průmyslu a dopravy ČR, 2024 [cit. 2026-04-16]. 95 s. Dostupné z WWW: https://www.spcr.cz/sites/default/files/2025-11/Analýza_Dopady%20evropského%20klimacíle%20pro%20rok%202040%20na%20český%20průmysl.pdf.
11. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Klíčová součást české ekonomiky. *Statistika & My* [online]. 2025 [cit. 2026-05-16]. Dostupné z WWW: <https://statistikaamy.csu.gov.cz/klicova-soucast-ceske-ekonomiky>.
 12. DARABOS, Á. *The principled realism of Hungarian Christian Democracy: reflections on the Hungarian grand strategy* [online]. Budapest: Danube Institute, 2025 [cit. 2026-06-17]. 17 s. Research Article. Dostupné z WWW: <https://danubeinstitute.hu>.
 13. HAVLÍN, B., HOLICKÁ Z., BLAŽEK J. *Analýza hodnotového řetězce v oblasti polovodičů* [online]. 1. vyd. Praha: CzechInvest, 2025 [cit. 2026-05-15]. 40 s. Dostupné z WWW: https://tacr.gov.cz/wp-content/uploads/documents/2026/01/22/1769086593_2.2%20Analýza%20hodnotového%20řetězce%20v%C2%A0oblasti%20polovodičů.pdf.
 14. HAVLÍN, B. *Analýza hodnotového řetězce výroby baterií* [online]. 1. vyd. [Praha]: CzechInvest, 2025 [cit. 2026-05-17]. 18 s. Dostupné z WWW: https://tacr.gov.cz/wp-content/uploads/documents/2026/01/22/1769086665_2.3%20Analýza%20hodnotového%20řetězce%20výroby%20baterií.pdf.
 15. ĽNCEKARA, R. Economic milestone of the 21st century: Rare earth elements. *Lectio Socialis* [online]. 2025, vol. 9, no. 1, s. 151–164 [cit. 2026-05-15]. DOI 10.47478/lectio.1810742. Dostupné z WWW: <https://doi.org/10.47478/lectio.1810742>.
 16. INTERNATIONAL ENERGY AGENCY (IEA). *Czechia 2025: Energy Policy Review* [online]. Paris: IEA, 2025 [cit. 2026-05-17]. 81 s. Energy Policy Review. Dostupné z WWW: <https://iea.blob.core.windows.net/assets/4c97beb3-4dc7-48ec-9010-4f3fd2f50592/Czechia2025.pdf>.
 17. KIM, H.-M., LI, P., LEE, Y. Observations of deglobalization against globalization and impacts on global business. *International Trade, Politics and Development* [online]. 2020, roč. 4, č. 2, s. 83–103 [cit. 2026-05-16]. ISSN 2632-122X. DOI 10.1108/ITPD-05-2020-0067. Dostupné z WWW:

<https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/ITPD-05-2020-0067/full/html>.

18. KISLINGEROVÁ, E. Několik statisticko-analytických poznámek k charakteru krize 2020–2021. *Politická ekonomie* [online]. Praha, 2023, roč. 71, č. 2, s. 199–225 [cit. 2026-05-16]. ISSN 1803-7437. DOI 10.18267/j.polek.1384. Dostupné z WWW: <https://doi.org/10.18267/j.polek.1384>.
19. KOVACS, O., DOMONKOS, E. Deindustrialisation and reindustrialisation patterns in V4 countries – industry 4.0 as a way forward? *Post-Communist Economies* [online]. 2024, vol. 36, no. 4, s. 432–463 [cit. 2026-06-15]. ISSN 1463-1377. DOI 10.1080/14631377.2024.2323834. Dostupné z WWW: <https://doi.org/10.1080/14631377.2024.2323834>.
20. KRULIŠ, K., REZKOVÁ, A. *Diverzifikace českého exportu a srovnání s vybranými členskými státy EU* [online]. Praha: Asociace pro mezinárodní otázky, 2025 [cit. 2026-05-15]. Policy Paper | 12. 60 s. Dostupné z WWW: https://www.spcr.cz/sites/default/files/2025-12/AMO_Diverzifikace_%C4%8Desk%C3%A9ho_exportu.pdf.
21. KUZMENKO, E., ČECHURA, L. Decomposition analysis of global value chains: Uncovering vulnerable spots in a selected economy (the example of Czechia). *Heliyon* [online]. 2023, vol. 9, no. 5, art. no. e15763 [cit. 2026-05-16]. ISSN 2405-8440. DOI 10.1016/j.heliyon.2023.e15763. Dostupné z WWW: <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e15763>.
22. MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU ČR. *Surovinová politika České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů* [online]. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2017 [cit. 2026-05-18]. 75 s. Dostupné z WWW: https://mpo.gov.cz/assets/cz/stavebnictvi-a-suroviny/surovinova-politika/statni-surovinova-politika-nerostne-suroviny-v-cr/2017/4/170228--Material_surovinova_politika-upraveny-po-pripom-VP--.pdf.
23. MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU ČR. *Vnitrostátní plán České republiky v oblasti energetiky a klimatu* [online]. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2024 [cit. 2026-05-17]. 501 s. Dostupné z WWW: https://mpo.gov.cz/assets/cz/energetika/strategicke-a-koncepcni-dokumenty/2024/12/Vnitrostatni-plan-Ceske-republiky-v-oblasti-energetiky-a-klimatu-_prosinec-2024_.pdf.

24. MONTARULI, F. *Global trade, capital flows and deglobalization: a literature review* [online]. Wien: Oesterreichische Nationalbank, 2025 [cit. 2026-05-14]. OeNB Occasional Paper 15. 30 s. Dostupné z WWW: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/333472/1/193548723X.pdf>.
25. ROVENSKÝ, J. *Čipová krize: Příležitost i varování* [online]. Praha: Institut pro politiku a společnost, 2022 [cit. 2026-05-12]. 9 s. Dostupné z WWW: <https://www.politikaspolecnost.cz/wp-content/uploads/2022/03/Čipová-krize-Příležitost-i-varování-IPPS.pdf>.
26. SDRUŽENÍ AUTOMOBILOVÉHO PRŮMYSLU. *2024: Rok rekordní výroby osobních automobilů* [online]. Praha: AutoSAP, 2025 [cit. 2026-05-16]. 2 s. Dostupné z WWW: <https://autosap.cz/wp-content/uploads/2025/01/tz-autosap-2024-rok-rekordni-vyroby-osobnich-automobilu.pdf>.
27. SDRUŽENÍ AUTOMOBILOVÉHO PRŮMYSLU. *Analýza dopadu transformace na Automobilový průmysl v České republice: Desk Research* [online]. Praha: Sdružení automobilového průmyslu, 2023 [cit. 2026-05-16]. 33 s. Dostupné z WWW: <https://autosap.cz>. Projekt Framework for Automotive Skills Transformation in CZ and SK (FAST).
28. STARÝ, J., et al. *Surovinové zdroje České republiky – Nerostné suroviny 2025* [online]. Praha: Česká geologická služba, 2025 [cit. 2026-05-16]. 480 s. ISSN 1801-6693. ISBN 978-80-7673-130-1. Dostupné z WWW: <https://cgs.gov.cz/system/files/2026-01/surovinove-zdroje-ceske-republiky-2025.pdf>.
29. SZUNOMÁR, Á. *From Zero to Hero? Chinese Investment in Electric Vehicle Supply Chains in the Visegrád Four* [online]. Praha: Asociace pro mezinárodní otázky (AMO), 2024 [cit. 2026-05-19]. 38 s. Policy Paper. CHOICE platform. e-ISBN 978-80-88470-40-3. Dostupné z WWW: https://chinaobservers.eu/wp-content/uploads/2024/01/Chinese-investments-in-EV-supply-chains-in-Central-Europe_paper_A4_03.pdf.
30. ŠEBEŇA, M. Navigating Geopolitical Shocks: Comparative Strategies of the Visegrád 4 and Indonesia in Global Value Chains. *Central European Journal of International and Security Studies* [online]. 2024, vol. 18, no. 4, s. 149–169 [cit. 2026-05-19]. ISSN 1802-5498. DOI 10.51870/GIVR1313. Dostupné z WWW:

<https://www.cejiss.org/navigating-geopolitical-shocks-comparative-strategies-of-the-visegrad-4-and-indonesia-in-global-value-chains>.

31. THAKUR-WEIGOLD, B., MIROUDOT, S. *Promoting resilience and preparedness in supply chains* [online]. Paris: OECD Publishing, 2024 [cit. 2026-05-19]. OECD Trade Policy Papers, No. 286. 47 s. DOI 10.1787/be692d01-en. Dostupné z WWW: <https://dx.doi.org/10.1787/be692d01-en>.
32. THEISEN, N., HUBATKA, S. *Slovakia: An Automotive Industry Perspective* [online]. Bratislava: GLOBSEC, 2021 [cit. 2026-06-21]. Dostupné z WWW: <https://www.globsec.org/sites/default/files/2021-08/AutoFocus-Slovakia-An-Automotive-Industry-Perspective.pdf>.

Legislativní dokumenty

1. EVROPSKÁ UNIE. EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA. Nařízení (EU) 2024/1252 ze dne 11. dubna 2024, kterým se stanoví rámec pro zajištění bezpečných a udržitelných dodávek kritických surovin a mění nařízení (EU) č. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 a (EU) 2019/1020. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 2024, řada L, 2024/1252 [cit. 2026-04-21]. Dostupné z WWW: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj>.

Seznam zkratek

AutoSAP – Sdružení automobilového průmyslu

BYD – Build Your Dreams (čínská automobilka)

CATL – Contemporary Ampere Technology Co. Limited (čínský výrobce baterií)

CZ-NACE – Česká národní klasifikace ekonomických činností

EGÚ – Energetický ústav

EU ETS – Evropský systém pro obchodování s emisemi (European Union Emissions Trading System) FAST – Framework for Automotive Skills Transformation

IEA – International Energy Agency

MMF – Mezinárodní měnový fond

OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

PEST – Kratší varianta analýzy PESTLE (zahrnující jen politické, ekonomické, sociální a technologické faktory)

PESTLE – Analytická metoda zkoumající vnější prostředí z pohledu 6 faktorů (Political, Economic, Social, Technological, Legal, Environmental)

TAL / TAL+ – Transalpine Pipeline (ropovod) / Projekt pro navýšení kapacity ropovodu TAL

V4 – Visegrádská čtyřka (Česká republika, Maďarsko, Polsko, Slovensko)